

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJOS
2023 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

2024
Vilnius

TURINYS

VADOVO PRANEŠIMAS	2
I SKYRIUS STRATEGINIŲ IR VEIKLOS TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS	4
Strateginio tikslo 08-001-04 „Stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą“ įgyvendinimas	4
Strateginio tikslo 08-001-01 „Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą“ įgyvendinimas	5
Veiklos tikslo 08-001-11/08-002-11 „Užtikrinti nacionalinio profesionaliojo meno įvairovę, kultūros infrastruktūros modernizavimą (tęstiniai projektai) ir kultūros ir meno projektų finansavimą“ įgyvendinimas	5
Veiklos tikslo 08-003-12 „Siekti efektyvaus kultūros politikos formavimo, gerinant sąlygas kultūros plėtrai“ įgyvendinimas	7
II SKYRIUS PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMAS	8
Programos 08-001 „Kultūra ir kūrybingumas“ įgyvendinimas	14
Pažangos uždavinio 08-001-04-01 „Skatinti gyventojus dalyvauti kultūrinėse veiklose ir prisidėti prie kultūros plėtros“ įgyvendinimas	14
Pažangos uždavinio 08-001-04-02 „Gerinti sąlygas kuriantiems Lietuvoje ir didinti Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje“ įgyvendinimas	19
Pažangos uždavinio 08-001-04-05 „Stiprinti istorinės atminties aktualizavimą visuomenėje“ įgyvendinimas	23
Pažangos uždavinio 08-001-04-06 „Atgaivinti visuomenei reikšmingą kultūros ir tautinį paveldą ir didinti jo naudojimą visuomenės poreikiams“ įgyvendinimas.....	26
Pažangos uždavinio 08-001-04-07 „Didinti lietuvių kalbos aktualumą globalizacijos ir technologinių pokyčių kontekste“ įgyvendinimas	29
Pažangos uždavinio 08-001-01-09 „Didinti kultūros ir kūrybinių industrijų potencialą ir skatinti kūrybiniu turiniu grįstų naujų produktų ir paslaugų kūrimą“ įgyvendinimas	29
Tęstinės veiklos uždavinio 08-001-11-01 „Užtikrinti nacionalinio profesionaliojo meno įvairovę ir sklaidą“ įgyvendinimas.....	32
Tęstinės veiklos uždavinio 08-001-11-02 „Užtikrinti kultūros infrastruktūros modernizavimą“ įgyvendinimas.....	33
Programos 08-002 „Lietuvos kultūros taryba“ įgyvendinimas	35
Tęstinės veiklos uždavinio 08-002-11-03 „Skatinti kultūros ir meno sričių raidą ir sklaidą“ įgyvendinimas	35
Tęstinės veiklos uždavinio 08-002-11-04 „Užtikrinti kokybišką ekspertinį projektų vertinimą, kultūros tyrimų vykdymą ir Lietuvos kultūros tarybos veiklą“ įgyvendinimas.	35
Programos 08-003 „Kultūros ministerijos valdymo programa“ įgyvendinimas	36
Tęstinės veiklos uždavinio 08-003-12-01 „Užtikrinti kultūros politikos formavimo efektyvumą“ įgyvendinimas.....	36
III SKYRIUS VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ IR VALSTYBĖS KONTROLIUOJAMŲ VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ VEIKLOS REZULTATAI	38

VADOVO PRANEŠIMAS

Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą tiek Lietuvos visuomenei, tiek tarptautinei bendruomenei tebėra vienas didžiausių iššūkių, priminusių vienybės, susitelkimo bei kultūros svarbą.

Didžiojamės Lietuvos kultūros ir meno bendruomenė, nuo pat karo pradžios reiškiančiu Ukrainai ir jos žmonėms aktyvų, bekompromisį palaikymą. Lietuvoje vyko ir tebevyksta jungtiniai kultūriniai projektai, kurie leidžia mums giliau pažinti Ukrainos kultūrą ir istoriją, o ukrainiečiams – geriau pažinti mus. ES ir UNESCO formatuose su kaimyninėmis valstybėmis sutarta dar aktyviau ir efektyviau telkti tarptautinę paramą, išryškinant kultūros, paveldo ir kultūros infrastruktūros svarbą Ukrainos atstatymo procesui, remti Ukrainos meno ir kultūros atstovus. Suvokiant, kad dezinformacija ir propaganda taip pat yra ginklai, aktyviai naudojami kare, bendromis pastangomis į 6-ąjį ES sankcijų paketą įtrauktas rusiškų TV kanalų blokavimas.

Vienas reikšmingiausių ir džiugiausių praėjusių metų pasiekimų – Kauno modernizmo tapimas UNESCO Pasaulio paveldo sąrašo dalimi! Tai puikus Lietuvos institucijų bendradarbiavimo pavyzdys – rengiant, pristatant ir ginant paraišką aktyviai dalyvavo Užsienio reikalų ministerija, Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija, Kauno savivaldybė, ekspertai iš Lietuvos bei užsienio mokslo institucijų. Metų pabaigoje buvo pritarta, kad viename iš Kauno modernizmo objektų – Kauno centriniame pašte – būtų įsteigtas Nacionalinis architektūros institutas.

Džiaugiamės lietuviškų šiaudinių sodų rišimo tradicija, kuri buvo įtraukta į UNESCO Reprezentatyvųjų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą – tai svarbus kultūrinės diplomatijos pasiekimas ir prasmingas gilios mūsų šalies tradicijos aktualizavimas.

Didžiojamės Lietuvos kūrėjų tarptautiniais pasiekimais ir įvertinimais. Metai vėl buvo itin sėkmingi Lietuvos kino industrijai, ne vienas kino kultūros atstovas buvo įvertintas tarptautiniuose festivaliuose ir apdovanojimuose. Išskirtinas režisierės Marijos Kavtaradzės filmas „Tu man nieko neprimeni“ (angl. *Slow*), kuris svarbiame Sandanso (JAV) kino festivalyje pelnė apdovanojimą už geriausią režisūrą konkursinėje programoje „World Cinema Dramatic Competition“. Prodiuserė Uljana Kim pirmą kartą Lietuvos istorijoje gavo Europos kino akademijos ir „Eurimage“ fondo koprodukcijos apdovanojimą, kuris buvo įteiktas Berlyne per Europos kino apdovanojimus. Toliau sėkmingai pasaulyje Lietuvos vardą garsina muzikos, vizualaus meno, literatūros, teatro, šokio ir kitų meno sričių kūrėjų kūryba. Daug dėmesio sulaukė Vilniaus 700 metų jubiliejui skirti renginiai ir projektai. Intensyviai pradėti parengiamieji Lietuvos kultūrai svarbių renginių – Šimtmečio dainų šventės, Lietuvos sezono Prancūzijoje 2024, M. K. Čiurlionio 150-ųjų gimimo metinių minėjimo – darbai.

Džiaugiamės augančiais kultūros renginių, parodų ir ekspozicijų lankytojais, ypač rekordiniu muziejų lankomumu. 2023 m. Lietuvos muziejuose apsilankė per 5,7 mln. žmonių – tai beveik 16 proc. daugiau nei 2022 m. Remiantis atlikto periodinio Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimo duomenimis¹, didėja bendri visuomenės įsitraukimo į kultūrą formų rodikliai, gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu ir kokybe išlieka stabiliai aukštas. Manytina, kad dėl COVID-19 paskelbtas karantinas ilgalaikio neigiamo poveikio Lietuvos gyventojų kultūriniam dalyvavimui neturėjo ar jį net paskatino. Tačiau taip pat išvelgiamas poreikis atliepti skirtingų visuomenės grupių kultūrinius poreikius. Tikimės, kad pradėtos Socialinio recepto, muziejų prieinamumo žmonėms su negalia bei kitos iniciatyvos prisidės ne tik prie kultūrinių, bet ir kitų horizontalių gyventojų poreikių užtikrinimo per kultūrinę veiklą.

Laikomės nuoseklumo tobulindami kultūros sektoriaus teisinį reguliavimą. 2023 m. priimtas naujos redakcijos Mecenavimo įstatymas, kuriuo skatinamas didesnis visuomenės ir verslo

¹ Su 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ ataskaita, jos pristatymu ir kita susijusia informacija galite susipažinti čia: [Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis 2023 - Kultūros tyrimai \(kulturostyrimai.lt\)](https://www.kulturostyrimai.lt/).

įsitraukimas į mecenatystę. Taip pat priimti Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimai, kuriais atnaujintas Lietuvos žiniasklaidos (medijų) rėmimo modelis. Įsteigtas naujasis Medijų rėmimo fondas remis platesnį žiniasklaidos subjektų ir projektų ratą, o tai atvers dar platesnes galimybes žiniasklaidos pliuralizmui.

Nepamiršti ir kiti teisėkūros įsipareigojimai: parengtas iš esmės naujas Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektas bei nauja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo redakcija, pradėtos viešosios konsultacijos ir diskusijos, kurios dėl abiejų teisės aktų tęsis 2024 metais.

Toliau nuosekliai didiname lėšas kultūros darbuotojų atlyginimams. 2023 m. šiam tikslui papildomai buvo skirta net 34 mln. eurų, 2024 m. – dar 25 mln. eurų, iš jų 2,8 mln. – įgyvendinant horizontalius sprendimus, bendrai didinančius darbuotojų pajamas. Tikimės, kad kartu su savivaldos indėliu kultūros darbuotojų darbo užmokestis 2024 m. vidutiniškai galės didėti maždaug 12 procentų.

Galiausiai visoje Lietuvoje po rekonstrukcijų atidaromos iš esmės atnaujintos ar visai naujos kultūros erdvės. Šis proveržis nebūtų įmanomas ne tik be valstybės ir ES investicijų, bet ir aktyvių bei iniciatyvių kultūros darbuotojų. Verta pažymėti sukurta Nacionalinės koncertų salės finansavimo modelį bei tolesnį projekto įgyvendinimo planą, kurį sutelkus finansavimo šaltinius belieka sėkmingai įgyvendinti. Nacionalinė koncertų salė – pats ambicingiausias šiandien kultūros infrastruktūros projektas.

I SKYRIUS

STRATEGINIŲ IR VEIKLOS TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

Strateginio tikslo 08-001-04 „Stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą“ įgyvendinimas

1 lentelė. Strateginio tikslo 08-001-04 „Stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą“ poveikio rodikliai

Poveikio rodiklis (matavimo vienetai)	Pradinė poveikio rodiklio reikšmė (metai)	Faktinės poveikio rodiklio reikšmės			Siektina poveikio rodiklio reikšmė (2023 metai)	Nacionaliniame pažangos plane nustatytos siektinos poveikio rodiklio reikšmės	
		2021 m.	2022 m.	2023 m.		2025 m.	2030 m.
1	2	3	4	5	6	7	8
E-08-001-04-01 Gyventojų, kurie patys aktyviai dalyvauja kultūrinėse veiklose, dalis ² (procentai)	45,0 (2020)	-	-	47,0	48,1	47,9	50,0
E-08-001-04-02 Gyventojų, kurie per pastaruosius 12 mėn. vartojo bent 4 kultūros produktus / naudojo kultūros paslaugomis gyvai, dalis (procentai)	49,0 ³ (2020)	-	-	56,0	53,7	53,5	55,0
E-08-001-04-03 Įveikintų kultūros paveldo objektų dalis (procentai)	25,0 (2019)	26,0	30,0	30,0	28,0	30,0	35,0

Šaltiniai: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ ataskaita⁴, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos duomenys

Strateginio tikslo sėkmingai siekta įgyvendinant jam skirtus pažangos uždavinius, pažangos priemonės ir tęstinės veiklos priemonės, prisidedančias prie pažangos. 2023 m. buvo įgyvendinamos trijų pažangos priemonių veiklos, užbaigtos rengti ir patvirtintos visos [Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos](#) pažangos priemonės, sėkmingai įgyvendintos tęstinės veiklos priemonės, prisidedančios prie pažangos.

Lyginant 2023 m. – jau ketvirtosios – Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis tyrimo (toliau – Tyrimo) bangos duomenis su ankstesniais, pastebima, kad pamažu didėja bendri daugumos įsitraukimo į kultūrą formų rodikliai. Kokį nors kultūros produktą vartojo ar naudojo kultūros paslauga, kaip ir anksčiau, praktiškai visi gyventojai. Gyvo kultūros vartojimo rodiklis⁵ augo kiekvienais metais ir nuo 43 proc. 2014 m. padidėjo iki 56 proc. 2023 m. Gyventojų, aktyviai dalyvaujančių kultūrinėse veiklose, t. y. užsiimančių kultūrine ir (ar) kūrybine veikla, dalis per tuos metus išaugo nuo 37 proc. iki 47 proc., užsiimančių arba linkusių jomis užsiimti – nuo 55 proc. iki 61 proc., socialiai dalyvaujančių arba savanoriaujančių kultūrinėse veiklose dalis – nuo 10 proc. iki 26 proc. Taip pat nuo 58 proc. iki 71 proc. išaugo gyventojų, lankusių kultūros paveldo objektus Lietuvoje, dalis. Visa tai rodo teigiamas Lietuvos gyventojų dalyvavimo kultūroje tendencijas. O aktyviau kultūrą vartojantys ir kultūrinėmis veiklomis užsiimantys asmenys taip pat turi daugiau socialinių ryšių, yra pilietiškai aktyvesni, yra linkę stipriau tapatintis su Lietuvos valstybe.

Tačiau kartu reikia pastebėti, kad nepalankiame kultūriniame kontekste esančių gyventojų užsiėmimas kultūrine ar kūrybine veikla nesikeitė – jis padidėjo tik statistinės paklaidos ribose (nuo 25 proc. iki 28 proc.). Remiantis tyrėjų išvalgomis, nors galimai yra polinkis, kad ir šios gyventojų grupės įsitraukimas į kultūrą augs, kol kas negalima jo patikimai patvirtinti; šiai tendencijai nustatyti ar paneigti reikės laukti kitos tyrimo bangos.

² 2023 m. atliktame Tyrimo patikslinta šio rodiklio formuluotė į: „Gyventojų, kurie patys užsiima kūrybine ir (ar) kultūrine veikla, dalis“.

³ 2023 m. atliekant Tyrimą buvo patikslinta rodiklio „Gyventojų, kurie per pastaruosius 12 mėn. vartojo bent 4 kultūros produktus / naudojo kultūros paslaugomis gyvai, dalis“ faktinė 2020 m. reikšmė.

⁴ Tyrimas atliekamas kas trejus metus nuo 2014 m.

⁵ Vartojo gyvai bent 4 kultūros produktus / naudojo kultūros paslaugomis.

Pagrindinės kliūtys, trukdančios įsiliesti į kultūrinį gyvenimą, išlieka tos pačios kaip ir ankstesniais laikotarpiais: laiko ir intereso stoka bei kultūros paslaugų ar produktų kaina. Lyginant atskiras kultūros sritis, kainos barjeras daug dažniau minėtas scenos menų srityje. Vis dėlto reikia pastebėti, kad jau nuo 2020 m. sumažėjo dalis žmonių, kurie kaip kliūtį nurodo kainą, ir 2023 m. jų dalis nesikeitė. Be to, 2023 m. atliktame Tyrime smarkiai sumažėjo žmonių, teigiančių, kad jie neįsiliesia į kultūrą dėl to, kad jiems neįdomu ar jie turi kitų interesų (nuo 34 proc. 2020 m. iki 25 proc. 2023 m.), bei padaugėjo žmonių, nenurodžiusių nė vienos kliūties (17 proc., lyginant su 10 proc. ankstesniame tyrime). Panašu, kad kylančios gyventojų pajamos bei nemokamų renginių gausa leidžia vis daugiau žmonių rasti sau patrauklią kultūros sritį ir formą.

Labai svarbu paminėti ir tai, kad 2023 m. išliko ankstesniuose tyrimuose pastebėta tendencija, kad vis daugiau apklaustųjų Lietuvos gyventojų – šiuo metu beveik 9 iš 10 – didžiuojasi būdami Lietuvos piliečiais. Taip pat 8 iš 10 gyventojų pritaria, kad jų asmeninis tapatumas yra tvirtai susijęs su Lietuvos kultūra, tokių gyventojų dalis šiek tiek padidėjo. Svarbu, kad padidėjo ir ne lietuvių tautybės gyventojų, teigiančių, kad jų asmeninis tapatumas yra tvirtai susijęs su Lietuvos kultūra, dalis.

Tikimasi, kad įgyvendinamų pažangos priemonių veiklos, orientuotos į kultūrinės atskirties mažinimą Lietuvos regionuose, kultūrinių paslaugų kūrimą ir tolygią sklaidą tikslinėms gyventojų grupėms, infrastruktūros pritaikymą (pažangos priemonės „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“ veiklos) skatins gyventojus dalyvauti kultūrinėse veiklose ir prisidėti prie kultūros plėtos. Europos gaivinimo ir atsigavimo fondo („Naujos kartos Lietuva“ planas) investicijos į kultūros išteklių skaitmeninimą, užtikrins tiek kultūros išteklių išsaugojimą ateities kartoms, tiek didins skaitmeninių ir suskaitmenintų kultūros išteklių prieinamumą visiems kultūra besidomintiems vartotojams nepriklausomai nuo jų buvimo vietos (pažangos priemonės „Investicijos į kultūros išteklių skaitmeninimą ir prieinamumą“ veiklos).

2023 m. pradėtos įgyvendinti pažangos priemonės „Tvarių prielaidų ir paskatų aktualizuoti kultūros paveldo vertybes sukūrimas“ veiklos orientuotos į šalies kultūros paveldo žinomumo didinimą, paveldo pažinimo įgūdžių formavimą, dialogo, prevencinių veiksnių kultūros paveldo objektų priežiūroje ir tvarkyboje taikymo skatinimą. Taip pat numatoma aktualizuoti kultūros paveldą išsaugant bei atskleidžiant vertingąsias paveldo objektų savybes, skatinant jų valdytojus investuoti į kultūros paveldo objektų tvarkybą. Tikimasi, kad šios veiklos prisidės prie visuomenei reikšmingo kultūros ir tautinio paveldo atgaivinimo, didins jo naudojimą visuomenės poreikiams ir skatins tiek kultūros paveldo valdytojų, tiek visuomenės tvarų bei atsakingą požiūrį į kultūros paveldo išteklius.

Strateginio tikslo 08-001-01 „Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą“ įgyvendinimas

2 lentelė. Strateginio tikslo 08-001-01 „Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą“ poveikio rodikliai

Poveikio rodiklis (matavimo vienetai)	Pradinė poveikio rodiklio reikšmė (metai)	Faktinės poveikio rodiklio reikšmės			Siektina poveikio rodiklio reikšmė (2023 metai)	Nacionaliniame pažangos plane nustatytos siektinos poveikio rodiklio reikšmės	
		2021 m.	2022 m.	2023 m.		2025 m.	2030 m.
1	2	3	4	5	6	7	8
E-08-001-01-01 Kultūros sektoriaus sukuriamos pridėtinės vertės dalis, palyginti su visa sukuriama pridėtine verte (procentai)	2,16 (2019)	2,02	1,90	-	2,6	3,0	3,5

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros Statistinių rodiklių duomenų bazės [duomenys](#)⁶

⁶ 2023 m. faktiniai duomenys turėtų būti skelbiami 2024 m.

Prie strateginio tikslo siekimo sėkmingai prisidedama įgyvendinant jam skirtą pažangos uždavinį „Didinti kultūros ir kūrybinių industrijų potencialą ir skatinti kūrybiniu turiniu grįstų naujų produktų ir paslaugų kūrimą“.

2023 m. buvo baigta įgyvendinti React-EU lėšomis finansuota priemonė, skirta kultūros ir kūrybinių industrijų (toliau – KKI) plėtros skatinimui pociidiniu laikotarpiu. Priemonės apimtyje įgyvendintos veiklos buvo orientuotos į paskatas dizaino kūrėjams („Dizaino sparnai“) ir KKI sektoriui kurti konkurencingus kultūros produktus, taip pat buvo skatinama gerinti KKI įmonių infrastruktūrą. Paskatos gerinti KKI įmonių infrastruktūrą bei kurti konkurencingus kultūros produktus tiesiogiai prisideda prie KKI sektoriaus stiprinimo ir jo potencialo auginimo.

Atsižvelgiant į KKI sektoriaus potencialą ir poreikius 2024 m. pradeda įgyvendinti pažangos priemonė „KKI plėtra, skatinanti konkurencingumą ir pridėtinės vertės kūrimą“ sudarys prielaidas kurti ir vystyti reikiamus KKI pajėgumus kurti aukštos pridėtinės vertės ir konkurencingus produktus bei inovatyvias KKI, taip pat ir socialines paslaugas, bus vystomi KKI technologiniai, organizaciniai ir infrastruktūros resursai, plėtojama KKI tinklaveika, tarptautinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas. Priemone taip pat bus skatinamas kompetencijų ir gebėjimų efektyviai plėtoti ir naudoti KKI potencialą ir susijusių su rinkų pažinimu, eksporto plėtros, inovacijų ir verslo sprendinių diegimu ugdymas bei finansavimo šaltinių prieinamumo didinimas. Tikimasi, kad šios investicijos turės teigiamos įtakos kultūros sektoriaus sukuriamos pridėtinės vertės augimui, siekiant užsibrėžto tikslo iki 2030 m. šiai daliai pasiekiant 3,5 proc. palyginti su visa šalies sukuriama pridėtine verte, taip pat prisidės prie šalies inovacijų vystymo ir augimo.

Veiklos tikslo 08-001-11/08-002-11 „Užtikrinti nacionalinio profesionaliojo meno įvairovę, kultūros infrastruktūros modernizavimą (tęstiniai projektai) ir kultūros ir meno projektų finansavimą“ įgyvendinimas

3 lentelė. Veiklos tikslo 08-001-11/08-002-11 „Užtikrinti nacionalinio profesionaliojo meno įvairovę, kultūros infrastruktūros modernizavimą (tęstiniai projektai) ir kultūros ir meno projektų finansavimą“ poveikio rodikliai

Poveikio rodiklis (matavimo vienetai)	Pradinė poveikio rodiklio reikšmė (metai)	Faktinės poveikio rodiklio reikšmės			Siekta poveikio rodiklio reikšmė (2023 metai)	Nacionaliniame pažangos plane nustatytos siektinos poveikio rodiklio reikšmės	
		2021 m.	2022 m.	2023 m.		2025 m.	2030 m.
1	2	3	4	5	6	7	8
E-08-001-11-01 Gyventojų pasitenkinimas scenos menų paslaugų prieinamumu ⁷ (procentai)	59,0 (2020)	-	-	64,0	55,8	Netaikoma	Netaikoma
E-08-001-11-02 Gyventojų pasitenkinimas vizualiojo meno, dizaino bei architektūros parodų ir renginių prieinamumu ⁸ (procentai)	61,0 (2020)	-	-	64,0	60,8	Netaikoma	Netaikoma
E-08-001-11-03 Gyventojų pasitenkinimas kino filmų prieinamumu ⁹ (procentai)	79,0 (2020)	-	-	67,0	79,8	Netaikoma	Netaikoma
E-08-002-11-01 Kultūros ir meno projektų finansavimo poreikio tenkinimas (finansuotų kultūros ir meno projektų ir visų finansavimui pateiktų paraiškų santykis) (procentai)	30,0 (2021)	30,0	37,0	37,0	37,0	Netaikoma	Netaikoma

Šaltiniai: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#), Lietuvos kultūros tarybos duomenys

⁷ 2023 m. atliktame Tyrime patikslinta šio rodiklio formuluotė į: „Scenos menų paslaugų prieinamumo pokyčio vertinimo rodiklis“ (R17.1). Nuo 2023 m. skaičiuojamo R1.3 rodiklio „Gyventojų, patenkintų scenos menų prieinamumu, dalis, proc.“ faktinė 2023 m. reikšmė – 62 proc.

⁸ 2023 m. atliktame Tyrime patikslinta šio rodiklio formuluotė į: „Vizualiojo meno, dizaino bei architektūros parodų ir renginių prieinamumo pokyčio vertinimo rodiklis“ (R17.2). Nuo 2023 m. skaičiuojamo R1.4 rodiklio „Gyventojų, patenkintų vizualiojo meno, dizaino bei architektūros parodų ir renginių, meno galerijų prieinamumu, dalis, proc.“ faktinė 2023 m. reikšmė – 57 proc.

⁹ 2023 m. atliktame Tyrime patikslinta šio rodiklio formuluotė į: „Kino filmų prieinamumo pokyčio vertinimo rodiklis“ (R17.9). Nuo 2023 m. skaičiuojamo R1.5 rodiklio „Gyventojų, patenkintų kino filmų prieinamumu, dalis, proc.“ faktinė 2023 m. reikšmė – 68 proc.

Veiklos tikslo nuosekliai siekiama įgyvendinant jam skirtus tęstinės veiklos uždavinius Lietuvos profesionaliojo meno įvairovei, kultūros infrastruktūros modernizavimo bei kultūros ir meno projektų finansavimui užtikrinti.

Augant kultūrinio įsitraukimo mastui, kultūros prieinamumo ir kokybės vertinimo rodikliai išlieka aukšti. Remiantis 2023 m. atlikto Tyrimo duomenimis, kaip ir ankstesniais metais, 7 iš 10 gyventojų yra patenkinti kultūros paslaugų prieinamumu ir kokybe. Pastebėtina, kad skaitmeninio turinio prieinamumas ir kokybė vertinama pastebimai prasčiau negu gyvai prieinamų kultūros paslaugų, tačiau iš dalies tai gali lemti didesnė neturinčių nuomonės apie skaitmeninio turinio rūšį dalis. Lyginant pagal gyvenamosios vietovės dydį, Vilniaus ir kitų didžiųjų miestų gyventojai yra labiau patenkinti, o miestelių ir kaimų gyventojai – mažiau patenkinti kultūros paslaugų prieinamumu, negu visos Lietuvos gyventojai.

Kalbant apie profesionaliojo meno (scenos menai, vizualusis menas, dizainas bei architektūros parodos ir renginiai, kinas) prieinamumo pokyčius, gyventojų nuomone nežymiai didėjo scenos menų ir vizualaus meno, dizaino, architektūros parodų ir renginių prieinamumas. Kino filmų prieinamumo pokyčio vertinimas aiškios tendencijos patvirtinti negali. Lyginant su 2020 m. manančių, kad kino filmų prieinamumas pagerėjo, dalis liko beveik tokia pati. Nors sumažėjo manančių, kad filmų prieinamumas nepakito, padidėjo neturinčių nuomonės dalis, kuri gali rodyti tokią pačią – pokyčio atžvilgiu neutralią – nuomonę. Apibendrinant galima teigti, kad 2023 m. kino filmų prieinamumas vertinamas šiek tiek prasčiau, negu 2020 m., bet tai reikėtų vertinti tik kaip galima tendenciją.

Taip pat iš esmės nekintantis išlieka kultūros ir meno projektų finansavimo poreikio tenkinimas (Lietuvos kultūros tarybos finansuojamų projektų dalis). Lietuvos kultūros taryba susiduria su iššūkiais atliepiant sektoriaus poreikius bei randant sutarimą dėl finansavimo prioritetų. Jau kurį laiką kultūros organizacijų projektų ir kultūros ir meno kūrėjų stipendijų paraiškos, net ir surinkusios pereinamą ar net ir gerokai didesnę balų skaičių bei ekspertų siūlomos finansuoti, nėra finansuojamos dėl turimo nepakankamo kiekio lėšų.

Veiklos tikslo 08-003-12 „Siekti efektyvaus kultūros politikos formavimo, gerinant sąlygas kultūros plėtrai“ įgyvendinimas

4 lentelė. 12 veiklos tikslo „Siekti efektyvaus kultūros politikos formavimo, gerinant sąlygas kultūros plėtrai“ rodikliai

Poveikio rodiklis (matavimo vienetai)	Pradinė poveikio rodiklio reikšmė (metai)	Faktinės poveikio rodiklio reikšmės			Siektina poveikio rodiklio reikšmė (2023 metai)	Nacionaliniame pažangos plane nustatytos siektinos poveikio rodiklio reikšmės	
		2021 m.	2022 m.	2023 m.		2025 m.	2030 m.
1	2	3	4	5	6	7	8
R-08-003-12-01 XVIII LRV programos nuostatų įgyvendinimo plano vykdymas (kaupiamieji procentai)	8,5 (2021)	8,5	40,7	66,1	71,0	Netaikoma	Netaikoma

Šaltinis: Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos duomenys

Veiklos tikslo nuosekliai siekiama įgyvendinant jam skirtą tęstinės veiklos uždavinį „Užtikrinti kultūros politikos formavimo efektyvumą“ bei vykdant Vyriausybės programą ir jos nuostatų įgyvendinimo planą, Vyriausybės 2021–2024 m. teisėkūros planą. Įgyvendinant pastaruosius dokumentus žymesnių nuokrypių nuo plano neidentifikuota.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2023 m. gruodžio mėn. Vyriausybės nuostatų įgyvendinimo planas buvo išdėstytas [nauja redakcija](#), koncentruojantis į aktualiausių darbų atlikimą per 2024 metus. Kultūros ministerija atsakinga už šiame plane numatytų 7 veiksmų įgyvendinimą.

Pagal teisėkūros planą iki 2023 m. pabaigos turėjo būti priimti visi 11 suplanuotų įstatymų, faktiškai priimti – 7, tačiau paminėtina, kad vieno projekto rengimas yra sustabdytas, vienu projektu ketinta sureguliuoti problema išspręsta kitu būdu, likusių 2 priėmimo data pagal atnaujintą Vyriausybės nuostatų įgyvendinimo planą perkelta į 2024 m.

II SKYRIUS PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMAS

5 lentelė. Valstybės veiklos srityse įgyvendinamos programos, pažangos ir tęstinės veiklos uždaviniai, jų asignavimai ir kitos lėšos bei poveikio rodikliai

Valstybės veiklos sritis, programos pažangos arba tęstinės veiklos uždavinys, poveikio rodiklis		Asignavimai ir kitos lėšos (tūkst. Eur)				Poveikio rodiklių reikšmės						
		Planas (įskaitant patikslinimus)	Vykdymas	Plano įvykdymas, proc.	Vykdymas nuo pažangos uždavinio įgyvendinimo pradžios	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė		Siektina poveikio rodiklio reikšmė	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė	Poveikio rodiklio pasiekimo proc.	Siektina poveikio rodiklio reikšmė	
kodas	pavadinimas	2023 m.	2023 m.	2023 m.	2023 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2023 m.	2023 m.	2025 m.	2030 m.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
08	KULTŪRA IR VISUOMENĖS INFORMAVIMAS											
08-001	Kultūra ir kūrybingumas											
08-001-04-01 (P)	Skatinti gyventojus dalyvauti kultūrinėse veiklose ir prisidėti prie kultūros plėtros	15 752	11 968	76 %	29 336							
E-08-001-04-01-01	Gyventojų, esančių mažiau palankiame kultūriniam kontekste, dalyvaujančių kultūrinėse veiklose, dalis (procentai) ¹⁰					-	-	9,9	28,0	283 %	28,0	30,0
E-08-001-04-01-02	Privačių namų ūkių galutinių vartojimo išlaidų laisvalaikiui ir kultūrai dalis nuo visų išlaidų (procentai) ¹¹					7,6	8,0	8,7	n/a	-	9,4	10,0
E-08-001-04-01-03	Kultūros įstaigų pajamos, gaunamos iš fizinių ir privačių juridinių asmenų paramos (mln. eurų) ¹²					4,5	8,18	5,4	n/a	-	6,0	7,0
E-08-001-04-01-04	Gyventojų, kurie yra dalyvavę mecenatystės, labdaros, savanorystės, bendruomeninėje veikloje, dalis ¹³ (procentai) ⁴					-	-	22,7	17,0	75 %	22,7	25,0
E-08-001-04-01-05	Kultūros paslaugų tolygumas ir prieinamumas regionų gyventojams (procentai) ¹⁴					-	-	77,0	n/a	-	87,0	95,0

¹⁰ Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#). Tyrimas atliekamas kas trejus metus. 2023 m. atliktame Tyrimo patikslinta šio rodiklio formuluoatė: „Gyventojų, esančių mažiau palankiame kultūriniam kontekste ir užsiimančių kūrybine ir (ar) kultūrine veikla, dalis, proc.“. Kultūros ministerijos 2023–2025 m. strateginiame veiklos plane buvo neteisingai fiksuota šio rodiklio 2023 m. planinė reikšmė (9,9 proc.), kuri buvo paimta iš 2020 m. atliktame [Tyrimo](#) fiksuoto rodiklio „Gyventojų dalies, esančių mažiau palankiame kultūriniam kontekste, dalyvaujančių kultūrinėse veiklose, padidėjimas, proc.“ optimistinio scenarijaus prognozių, tačiau turėjo būti planuojama gyventojų dalis, o ne dalies pokytis procentais. Atitinkamai planinė reikšmė turėjo būti 27 proc. NPP šio rodiklio nustatyta reikšmė 2025 m. – 9,9 proc., 2030 m. – 12,0.

¹¹ Šaltinis: Eurostat [duomenys](#). 2023 m. faktiniai duomenys dar nėra paskelbti, tikėtina bus skelbiami 2025 m. pradžioje.

¹² Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys. Rodiklio 2023 m. faktinių reikšmių pateikimo data VDA švieslentėje: 2024 m. rugsėjo mėn.

¹³ Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#). Tyrimas atliekamas kas trejus metus.

¹⁴ Numatoma tyrimą, kurio apimtyje bus apskaičiuojama šio rodiklio reikšmė, atlikti 2024 m., remiantis 2023 m. faktiniais duomenimis.

Valstybės veiklos sritis, programos pažangos arba tęstinės veiklos uždavinys, poveikio rodiklis		Asignavimai ir kitos lėšos (tūkst. Eur)				Poveikio rodiklių reikšmės						
		Planas (įskaitant patikslinimus)	Vykdymas	Plano įvykdymas, proc.	Vykdymas nuo pažangos uždavinio įgyvendinimo pradžios	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė		Siekta poveikio rodiklio reikšmė	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė	Poveikio rodiklio pasiekimo proc.	Siekta poveikio rodiklio reikšmė	
						2021 m.	2022 m.				2023 m.	2023 m.
kodas	pavadinimas	2023 m.	2023 m.	2023 m.	2023 m.	7	8	9	10	11	12	13
E-08-001-04-01-06	Visuomenės informavimo priemonių naudojimo raštingumo lygis (procentai) ¹⁵					48,7	-	49,4	n/a	-	50,9	57,0
08-001-04-02 (P)	Gerinti sąlygas kuriantiems Lietuvoje ir didinti Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje	7 517	7 233	96 %	13 676							
E-08-001-04-02-01	Užimtųjų privačiame ir nevyriausybiname kultūros sektoriuose dalis nuo visų užimtųjų (procentai) ¹⁶					0,9	n/a	0,63	n/a	-	0,7	0,8
E-08-001-04-02-02	Kultūros darbuotojų VDU atitiktis šalies vidurkiui (procentai) ¹⁷					78,5	80	85,0	85,0	100 %	90,0	100,0
E-08-001-04-02-03	Menų studijų kryptčių studentų grupės dalis nuo visų studentų (procentai) ¹⁸					4,96 (2021–2022)	5,1 (2022–2023)	4,7 (2023–2024)	5,3 (2022–2024)	138 %	5,0	5,5
E-08-001-04-02-04	Kūrinių autorių pajamos, gaunamos už autorinių kūrinių naudojimą (mln. eurų) ¹⁹					13,172	14,50	11,75	n/a	-	15,0	20,0
E-08-001-04-02-05	Lietuvos kūrėjų ir organizacijų, gavusių svarbiausius tarptautinius apdovanojimus kultūros srityje, skaičius (kaupiamieji vienetai)					4,0	4,0	7,0	5,0 ²⁰	71 %	15,0	25,0
08-001-04-05 (P)	Stiprinti istorinės atminties aktualizavimą visuomenėje	43 971	37 472	85 %	68 588							

¹⁵ Šaltinis: 2021 m. atlikto tyrimo „Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygio pokyčio tyrimas“ [ataskaita](#). Tyrimas atliekamas kas trejus metus. Aktualias faktines rodiklio reikšmes galima bus įvertinti 2024 m. NPP šio rodiklio nustatyta reikšmė 2025 m. – 41,3 proc., 2030 m. – 47 proc.

¹⁶ Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys. Rodiklio 2022 m. ir 2023 m. faktinių reikšmių pateikimo data VDA švieslentėje: 2024 m. gruodžio mėn.

¹⁷ Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros Statistinių rodiklių duomenų bazės [duomenys](#). 2023 m. rodiklio faktinė reikšmė apskaičiuota remiantis 2023 m. IV ketv. VDU duomenimis (metiniai duomenys dar nėra paskelbti).

¹⁸ Šaltinis: Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) [duomenys](#).

¹⁹ 2023 m. faktiniai duomenys bus žinomi Lietuvos kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo organizacijoms pateikus veiklos (skaidrumo) ataskaitas ir jas patvirtinus visuotiniame narių susirinkime 2024 m. II ketv. NPP šio rodiklio nustatyta reikšmė 2025 m. – 12,886 mln. eurų, 2030 m. – 14,058 mln. eurų.

²⁰ 2019 m.: Asmik Grigorian už 2019 m. Tarptautinių operos apdovanojimų metu gautą Metų operos solistės apdovanojimą; dokumentinio filmo „Laiko tiltai“ kūrybinei komandai už Šanchajaus tarptautinio kino festivalio Auksinės taurės apdovanojimą; Lietuvos nacionalinio paviljono 58-oje Venecijos šiuolaikinio meno bienalėje kūrybinei grupei, kuri pelnė Auksinio liūto apdovanojimą.

2021 m.: MB „Po mokyklos“ už 78-ame Venecijos kino festivalyje pelnytą geriausio filmo šio festivalio „Orizzonti“ konkursinėje programoje apdovanojimą (liūto statulėlę) už ilgametražį filmą „Piligrimai“.

2023 m.: VšĮ „Čiobreliai“ už 38-ame Sundance kino festivalyje pelnytą geriausios režisūros apdovanojimą konkursinėje programoje „World Cinema Dramatic Competition“ už filmą „Tu man nieko neprimi“ (angl. „Slow“), režisierė Marija Kavtaradze.

Valstybės veiklos sritis, programos pažangos arba tęstinės veiklos uždavinys, poveikio rodiklis		Asignavimai ir kitos lėšos (tūkst. Eur)				Poveikio rodiklių reikšmės						
		Planas (įskaitant patikslinimus)	Vykdymas	Plano įvykdymas, proc.	Vykdymas nuo pažangos uždavinio įgyvendinimo pradžios	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė		Siektina poveikio rodiklio reikšmė 2023 m.	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė 2023 m.	Poveikio rodiklio pasiekimo proc. 2023 m.	Siektina poveikio rodiklio reikšmė	
						2021 m.	2022 m.				2025 m.	2030 m.
kodas	pavadinimas	2023 m.	2023 m.	2023 m.	2023 m.	7	8	9	10	11	12	13
E-08-001-04-05-01	Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą (procentai) ²¹					-	-	42,7	46,0	108 %	47,0	48,0
E-08-001-04-05-02	Gyventojų pasitenkinimas bibliotekų paslaugų kokybe (procentai) ²²					-	-	72,4	63,0	87 %	63,0	68,0
08-001-04-06 (P)	Atgaivinti visuomenei reikšmingą kultūros ir tautinį paveldą ir didinti jo naudojamą visuomenės poreikiams	46 780	40 348	86 %	74 057							
E-08-001-04-06-01	Nematerialaus kultūros paveldo vertybių (įskaitant ir UNESCO vertybes) sąvade nustatytų ir pristatant visuomenei aktualizuotų vertybių skaičius (kaupiamieji vienetai)					45,0	55,0	57,0	66,0	117 %	70,0	95,0
E-08-001-04-06-02	Kultūros paveldo objektų, į kurių išsaugojimą ir įveiklinimą aktyviai įsitraukė bendruomenės (įskaitant religines), skaičiaus pokytis, palyginti su pradine situacija (procentai)					-	-	-	-	-	15,0	20,0
08-001-04-07 (P)	Didinti lietuvių kalbos aktualumą globalizacijos ir technologinių pokyčių kontekste	971	967	100 %	1 874							
E-08-001-04-07-01	Gyventojų, kuriems vartoti lietuvių kalbą yra patrauklu, dalis (procentai) ²³					-	-	66,0	94,0	142 %	96,0	99,0
08-001-01-09 (P)	Didinti kultūros ir kūrybinių industrijų potencialą ir skatinti kūrybiniu turiniu grįstų naujų produktų ir paslaugų kūrimą	12 578	9 800	78 %	12 778							

²¹ Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#). Tyrimas atliekamas kas trejus metus. NPP šio rodiklio nustatyta reikšmė 2025 m. – 42,7 proc., 2030 m. – 46 proc.

²² Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#). Tyrimas atliekamas kas trejus metus. 2023 m. atliktame Tyrime patikslinta šio rodiklio formulė: „Bibliotekų paslaugų kokybės pokyčio vertinimo rodiklis“ (R18.8). Nuo 2023 m. skaičiuojamo R2.1 rodiklio „Gyventojų, patenkintų viešųjų bibliotekų kokybe, dalis, proc.“ faktinė 2023 m. reikšmė – 65 proc.

²³ Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#). Tyrimas atliekamas kas trejus metus. Rodiklis stebimas nuo 2020 m., tačiau 2023 m. modifikuota klausimo formulė ir rodiklio apskaičiavimo metodika, todėl rodiklių reikšmių nėra galimybės palyginti. NPP šio rodiklio nustatyta reikšmė 2025 m. – 66,1 proc., 2030 m. – 66,3 proc.

Valstybės veiklos sritis, programos pažangos arba tęstinės veiklos uždavinys, poveikio rodiklis		Asignavimai ir kitos lėšos (tūkst. Eur)				Poveikio rodiklių reikšmės						
		Planas (įskaitant patikslinimus)	Vykdymas	Plano įvykdymas, proc.	Vykdymas nuo pažangos uždavinio įgyvendinimo pradžios	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė		Siektina poveikio rodiklio reikšmė	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė	Poveikio rodiklio pasiekimo proc.	Siektina poveikio rodiklio reikšmė	
						2021 m.	2022 m.	2023 m.	2023 m.	2023 m.	2025 m.	2030 m.
kodas	pavadinimas	2023 m.	2023 m.	2023 m.	2023 m.	7	8	9	10	11	12	13
E-08-001-01-09-01	Kultūros sektoriaus sukuriama BVP dalis nuo visos šalies sukuriamo BVP (procentai) ²⁴					2,02	1,9	2,3	n/a	-	2,5	3,0
E-08-001-01-09-02	Audiovizualinių ir susijusių paslaugų eksportas (mln. eurų) ²⁵					30,3	35,5	22,5	33,73	150 %	37,0	40,0
08-001-11-01 (T)	Užtikrinti nacionalinio profesionaliojo meno įvairovę ir sklaidą	57 640	56 327	98 %								
E-08-001-11-01-01	Gyventojų pasitenkinimas scenos menų paslaugų kokybe (procentai) ²⁶					-	-	69,2	62,0	90 %	<i>Netaikoma</i>	<i>Netaikoma</i>
E-08-001-11-01-02	Gyventojų pasitenkinimas vizualiojo meno, dizaino bei architektūros parodų ir renginių kokybe (procentai) ²⁷					-	-	63,8	60,0	94 %	<i>Netaikoma</i>	<i>Netaikoma</i>
E-08-001-11-01-03	Gyventojų pasitenkinimas kino filmų kokybe (procentai) ²⁸					-	-	77,0	62,0	81 %	<i>Netaikoma</i>	<i>Netaikoma</i>
08-001-11-02 (T)	Užtikrinti kultūros infrastruktūros modernizavimą	68 559	59 772	87 %								
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas, iš viso		253 768	223 887	88 %	408 616							
iš jo:												
1.1. valstybės biudžeto lėšos		149 009	148 426	100 %	283 509							
1.2. bendrojo finansavimo lėšos		18 411	14 719	80 %	18 457							
1.3. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos		63 886	46 618	73 %	79 606							
1.4. pajamų įmokos ir kitos pajamos		22 447	14 109	63 %	26 979							
1.5. Vyriausybės rezervas		15	15	100 %	65							

²⁴ Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys. Rodiklio 2023 m. faktinių reikšmių pateikimo data VDA švieslentėje: 2024 m. gruodžio mėn.

²⁵ Šaltinis: Lietuvos Banko duomenys. 2023 m. faktinė rodiklio reikšmė apskaičiuota remiantis 2023 m. III ketv. duomenimis. Galutinė 2023 m. faktinė reikšmė galės būti apskaičiuojama tik 2024 m. balandžio mėn. NPP šio rodiklio nustatyta reikšmė 2025 m. – 24 mln. eurų, 2030 m. – 27,9 mln. eurų.

²⁶ Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#). Tyrimas atliekamas kas trejus metus. 2023 m. atliktame Tyrime patikslinta šio rodiklio formuluoatė į: „Scenos menų paslaugų kokybės pokyčio vertinimo rodiklis“ (R18.1). Nuo 2023 m. skaičiuojamo R2.3 rodiklio „Gyventojų, patenkintų scenos menų kokybe, dalis, proc.“ faktinė 2023 m. reikšmė – 67 proc.

²⁷ Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#). Tyrimas atliekamas kas trejus metus. 2023 m. atliktame Tyrime patikslinta šio rodiklio formuluoatė į: „Vizualiojo meno, dizaino bei architektūros parodų ir renginių kokybės pokyčio vertinimo rodiklis“ (R18.2). Nuo 2023 m. skaičiuojamo R2.4 rodiklio „Gyventojų, patenkintų vizualiojo meno, dizaino bei architektūros parodų ir renginių, meno galerijų kokybe, dalis, proc.“ faktinė 2023 m. reikšmė – 60 proc.

²⁸ Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#). Tyrimas atliekamas kas trejus metus. 2023 m. atliktame Tyrime patikslinta šio rodiklio formuluoatė į: „Kino filmų kokybės pokyčio vertinimo rodiklis“ (R18.9). Nuo 2023 m. skaičiuojamo R2.5 rodiklio „Gyventojų, patenkintų kino filmų kokybe, dalis, proc.“ faktinė 2023 m. reikšmė – 67 proc.

Valstybės veiklos sritis, programos pažangos arba tęstinės veiklos uždavinys, poveikio rodiklis		Asignavimai ir kitos lėšos (tūkst. Eur)				Poveikio rodiklių reikšmės						
		Planas (įskaitant patikslinimus)	Vykdymas	Plano įvykdymas, proc.	Vykdymas nuo pažangos uždavinio įgyvendinimo pradžios	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė		Siektina poveikio rodiklio reikšmė	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė	Poveikio rodiklio pasiekimo proc.	Siektina poveikio rodiklio reikšmė	
kodas	pavadinimas	2023 m.	2023 m.	2023 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2023 m.	2023 m.	2025 m.	2030 m.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2.	Kiti šaltiniai, išskyrus valdomų įmonių lėšas (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos, nurodant atskirus šaltinius)	-	-	-								
3.	Valstybės valdomų įmonių lėšos	-	-	-								
4.	Valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšos	-	-	-								
Iš viso 08-003 programai (1 + 2 + 3)		5 376	5 326	99 %								
Iš viso 08 veiklos sričiai (1 + 2 + 3)		282 753	252 699	89 %								

Asignavimų planas metų eigoje didėjo dėl šių priežasčių:

08-001 programos patikslintame asignavimų plane asignavimai metų eigoje didėjo, lyginant su nurodytais patvirtintame plane, nes buvo įkeltos 2022 m. Kultūros ministerijai pavaldžių įstaigų nepanaudotos pajamų įmokos (9,4 mln. eurų) bei metų eigoje įstaigų uždirtos viršplaninės lėšos (1,3 mln. eurų).

Taip pat metų eigoje Kultūros ministerijai buvo skirta papildomų lėšų, kurių didžioji dalis sudarė valstybės vardu pasiskolintos lėšos (18,3 mln. eurų) bei perskirstant tarp asignavimų valdytojų skirtos lėšos investicijų projektų pabrangimui, projektų įgyvendinimo paspartinimui ir užbaigimui laiku.

Asignavimų nepanaudojimo pagrindinės priežastys:

08-001 programoje mažiau nei planuota buvo panaudota ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšų dėl įvairių priežasčių – dalis lėšų perkelta į 2024 m. pratęsus projektų išlaidų apmokėjimo terminus bei pratęsus kvietimų terminą teikti projektų įgyvendinimo planus (7,2 mln. eurų), projektų vykdytojams neišmokėtos lėšos pigiau nei planuota įvykdžius viešuosius pirkimus ir nustačius pirkimų pažeidimus (7,6 mln. eurų), taip pat nustačius netinkamas finansuoti išlaidas (2,7 mln. eurų), bei nutraukus sutartis (2,6 mln. eurų). Be paminėtų aplinkybių, suplanuotų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšų panaudojimui įtakos turėjo užsitęsusių viešųjų pirkimų ir su jais susijusių teisinės ir administracinės procedūros, kitų šalių vėlavimai vykdyti išsipareigojimus.

Taip pat Kultūros ministerijai pavaldžios įstaigos nepanaudojo visų surinktų per 2023 metus pajamų įmokų, kurios persikelia į 2024 m.

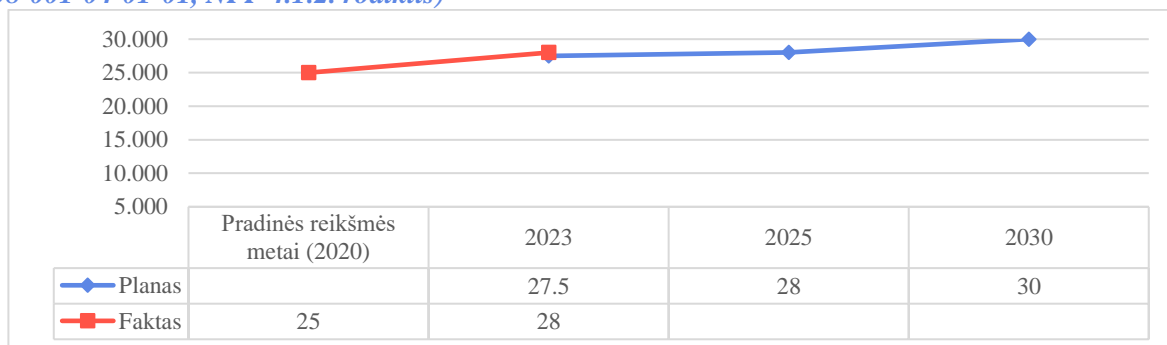
Programos 08-001 „Kultūra ir kūrybingumas“ įgyvendinimas

Pažangos uždavinio 08-001-04-01 „Skatinti gyventojus dalyvauti kultūrinėse veiklose ir prisidėti prie kultūros plėtros“ įgyvendinimas

Uždaviniu siekiama spręsti kultūros paslaugų fizinio ir finansinio prieinamumo bei kokybės problemas, kurios prisideda prie kultūrinės atskirties didėjimo šalyje, trukdo piliečiams įgyti lygias galimybes gyventi turiningą kultūrinį gyvenimą. Taip pat siekiama sudaryti sąlygas formuoti kūrybingai asmenybei, stiprinti individualias kultūrinės kompetencijas integruojant kultūrinį ir kūrybinį turinį į formaliąją ir neformaliają švietimo sistemą, formuoti kultūros paklausą, didinti jos svarbos suvokimą ir skatinti pačius gyventojus ir verslą prie jos aktyviai prisidėti.

1 paveikslas. Gyventojų, esančių mažiau palankiame kultūriniame kontekste, dalyvaujančių kultūrinėse veiklose, dalis (procentai)

(E-08-001-04-01-01, NPP 4.1.2. rodiklis)

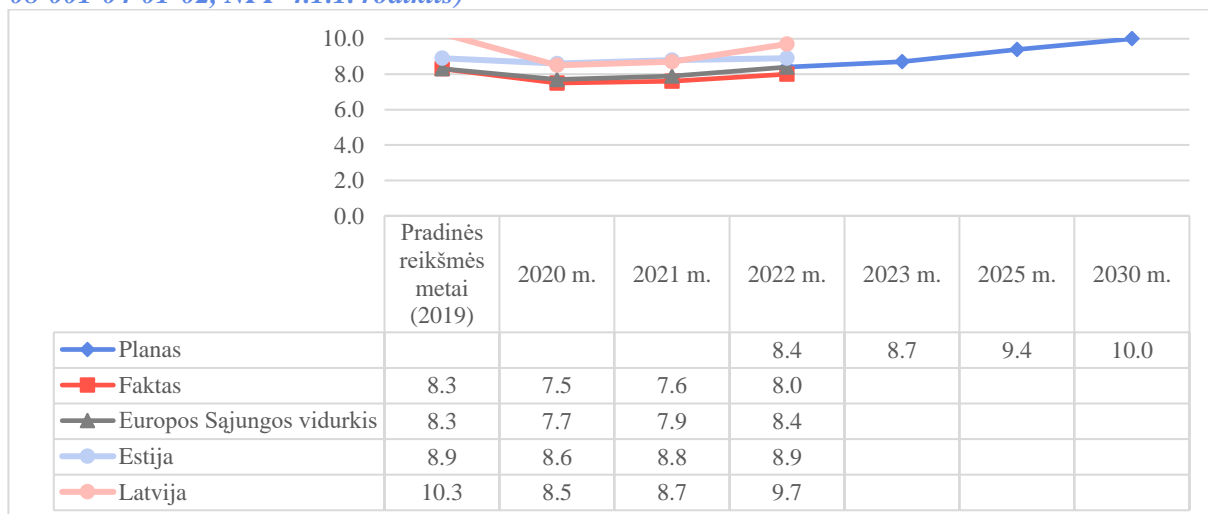

Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#)

Pastebima, kad pamažu didėja bendri daugumos įsitraukimo į kultūrą rodikliai, tačiau kartu reikia pastebėti, kad nepalankiame kultūriniame kontekste esančių gyventojų užsiėmimas kultūrine ar kūrybine veikla nesikeitė – jis padidėjo tik statistinės paklaidos ribose (nuo 25 proc. iki 28 proc.). Nors galimai yra polinkis, kad ir šios gyventojų grupės įsitraukimas į kultūrą augs, kol kas negalima jo patikimai patvirtinti. Šiai tendencijai nustatyti ar paneigti reikės laukti kito tyrimo rezultatų.

2 paveikslas. Privačių namų ūkių galutinių vartojimo išlaidų laisvalaikiiui ir kultūrai dalis nuo visų išlaidų (procentai)

(E-08-001-04-01-02, NPP 4.1.1. rodiklis)

Šaltinis: [Eurostat duomenys](#)²⁹

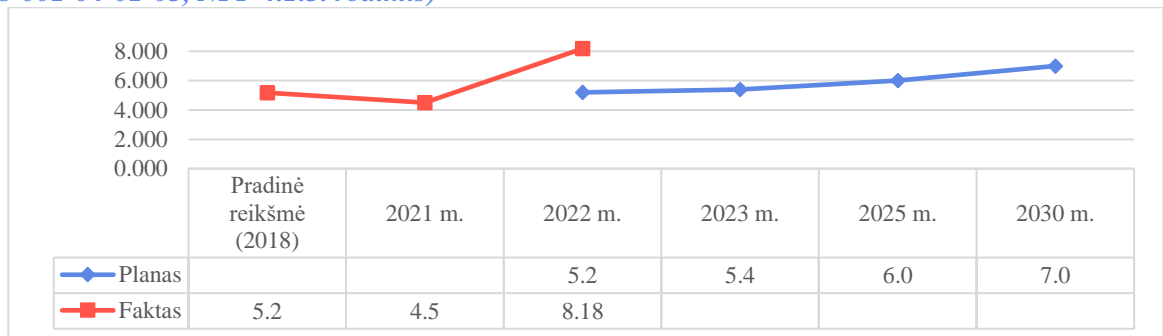
²⁹ 2023 m. faktiniai duomenys dar nėra paskelbti, tikėtina bus skelbiami 2025 m. pradžioje.

Privačių namų ūkių galutinių vartojimo išlaidų laisvalaikiui ir kultūrai dalis nuo visų išlaidų 2022 m., lyginant su 2021 m., didėjo 0,4 procentinio punkto. Labai panašios pokyčio tendencijos matomos ir vertinant ES vidurkį.

Estijos namų ūkių išlaidų dalis laisvalaikiui ir kultūrai 2021 m. grįžusi į ikipandeminį lygį (8,9 proc. 2019 m., 8,8 proc. 2021 m.) 2022 m. išlieka iš esmės nepakitusi – 8,9 proc. Latvijoje, 2019–2020 m. mažėjusi (10,3 proc. 2019 m., 8,5 proc. 2020 m.), 8,4 proc. 2021 m.) namų ūkių išlaidų dalis laisvalaikiui ir kultūrai nuo 2021 pradėjo augti ir 2022 m. palyginti su 2021 m. išaugo net 1 procentiniu punktu (iki 9,7 proc.) ir priartėjo į ikipandeminio lygio rodiklio.

Nors 2023 m. duomenys dar nepaskelbti, tikimasi, kad Lietuvos gyventojų išlaidos kultūrai 2023 m., lyginant su 2022 m., nebus sumažėjusios, kaip ir kaimyninėse Baltijos šalyse bus pasiekusios ikipandeminį lygį (8,3 proc.), nors dėl ekonominio ir geopolitinio neapibrėžtumo ir dėl to sąlygotos infliacijos planuotų 8,7 proc., tikėtina, nepasieks.

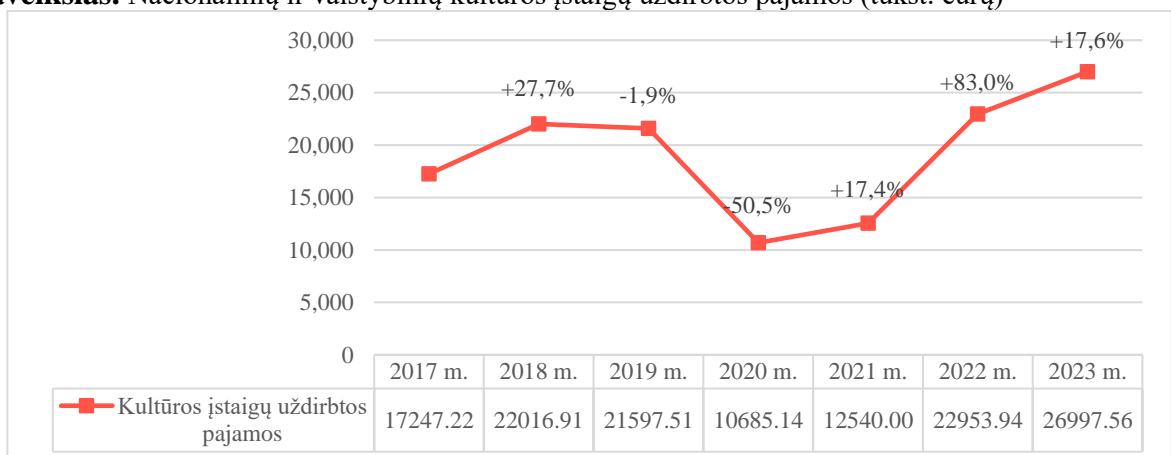
3 paveikslas. Kultūros įstaigų pajamos, gaunamos iš fizinių ir privačių juridinių asmenų paramos (mln. eurų) (*E-08-001-04-01-03, NPP 4.1.3. rodiklis*)

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros Statistinių rodiklių duomenų bazės duomenys³⁰

Vertinant fizinių ir privačių juridinių asmenų paramą, skiriamą kultūros įstaigoms galima matyti ženklų didėjimą. 2022 m., lyginant su 2021 m., skirta parama buvo net 82 proc. didesnė ir viršijo prognozę beveik 1,6 karto. Mažiausia parama per laikotarpį nuo 2018 m. buvo fiksuota per pandeminį laikotarpį (2020 m. – 4,1 mln. eurų, 2021 m. – 4,5 mln. eurų), o pasibaigus pandemijos sąlygotiems apribojimams 2022 m. pastebimas ženklus kultūros įstaigų paramos pajamų išaugimas. Tokių ženklų šio rodiklio reikšmės teigiamą pokytį, tikėtina, įtakojo padidėjęs kultūros įstaigų aktyvumas ir pastangos susigrąžinti savo lankytojus ir rėmėjus po pandemijos, taip pat ir visuomenės nuostatų pokytis, aiškiau po pandemijos suvokiant kultūros reikšmę.

4 paveikslas. Nacionalinių ir valstybinių kultūros įstaigų uždirbtos pajamos (tūkst. eurų)

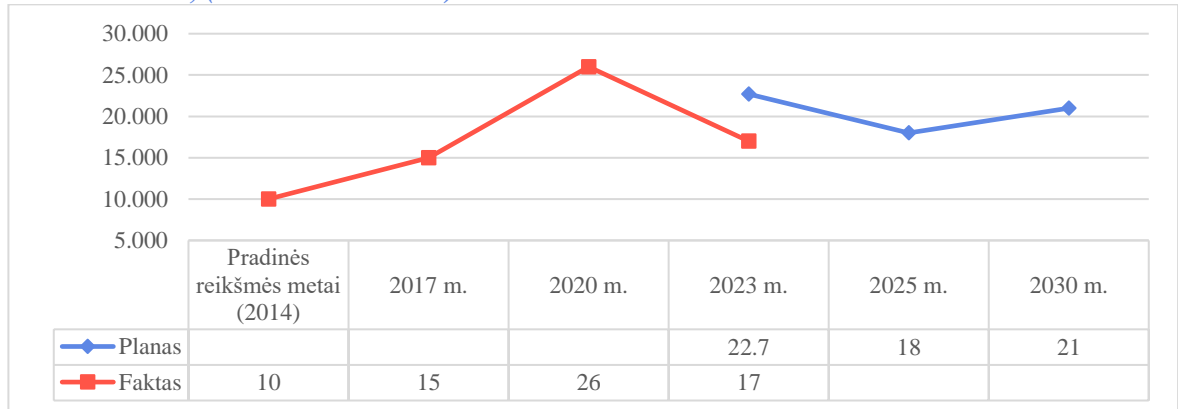
Šaltinis: Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos duomenys

³⁰ 2023 m. faktiniai duomenys turėtų būti skelbiami 2024 m. rugsėjo mėn.

Gyventojai lankosi ne tik nemokamuose renginiuose, parodose, bet ir patys skiria dalį savo pajamų kultūros paslaugoms įsigyti. 2023 m. nacionalinių ir valstybinių kultūros įstaigų uždirbtos pajamos sudarė beveik 27 mln. eurų, 17,6 proc. daugiau nei 2022 m. (žr. 4 paveikslą). Pajamų augimui įtakos turėjo ne tik augusi kultūrinių paslaugų paklausa, bet galimai ir kiek didėjęs bilietų kainos.

5 paveikslas. Gyventojų, kurie yra dalyvavę mecenatystės, labdaros, savanorystės, bendruomeninėje veikloje, dalis (procentai)

(E-08-001-04-01-04, (NPP 2.7.1. rodiklis)

Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#)

Rodiklio „Gyventojų, kurie yra dalyvavę mecenatystės, labdaros, savanorystės, bendruomeninėje veikloje, dalis“ reikšmė nuo 26 proc. 2020 m. sumažėjo iki 17 proc., tačiau ši dalis vis tiek yra didesnė nei 2017 m. (15 proc.) ir 2014 m. (10 proc.). Dalyvaujančių šioje veikloje grupės sudėtis pagal sociodemografinius požymius tiek ankstesnio, tiek dabartinio tyrimo duomenimis nesiskiria, todėl neturint papildomų duomenų, šį pokytį sunku paaiškinti ir reikia stebėti, kokia bus ilgalaikė šio rodiklio kaitos tendencija. Pažymėtina, kad atliekant 2023 m. tyrimą, šiam rodikliui vertinti įtraukta daugiau socialinio dalyvavimo veiklų visose kultūros srityse.

Tarptautiniuose tyrimuose matuojančiuose šį rodiklį, pvz.: World Giving Index, taip pat matoma mažėjanti aukojimo tendencija. Darytina prielaida, kad tai sukėlė daugelio faktorių poveikis: ekonominės situacijos pokyčiai – ženklī infliacija ir to paveikta perkamoji galia, ilgalaikio karo Ukrainoje poveikis. Su šiek tiek panašiomis tendencijomis yra susidūrusios ir kitos šalys, pvz.: Lenkija. Po 2022 m. sekusio ženklaus labdaringos veiklos padidėjimo, 2023 m. stebimas jos mažėjimas.

Svarbiausi veiklos rezultatai:

Pažangos priemonė 08-001-04-01-01³¹:

Sėkmingai įgyvendinami pažangos priemonės „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“ veiklų projektai:

1. Pagal veiklą „Kultūra regionuose – scenos menų mobilumas“ įvykdyta 18 projektų. Įgyvendinant šiuos projektus 46 Lietuvos miestuose ir miesteliuose parodyti 182 spektakliai, koncertai ir edukacijos programos (167-iuose renginiuose), jas turėjo galimybę aplankyti daugiau nei 42 tūkst. lankytojų.

2. „Muziejų kolekcijų mobilumas regionuose“ veiklai Lietuvos kultūros taryba skyrė dalinį finansavimą 15 muziejų kolekcijų mobilumo projektų įgyvendinimui. Įgyvendinant šiuos projektus 34 Lietuvos miestuose ir miesteliuose buvo eksponuota 15 kilnojamų parodų. Taip pat 2023 m. Lietuvos kultūros taryba skyrė dalinį finansavimą 12 muziejų kolekcijų mobilumo projektų, kurie

³¹ Priemonės apimtyje įgyvendinti šie XVIII Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano (LRV PNIP) veiksmai: 2.1.5., 2.2.4., 2.2.5.; vykdyti: 2.2.3., 2.2.8., 2.4.1., 2.4.2., 2.4.3., 2.4.6.

bus įgyvendinami 2024 m. Planuojama, kad šių projektų įgyvendinimo metu parengtos kilnojamosios parodos bus pristatytos visuomenei 24 Lietuvos miestuose ir miesteliuose.

3. Pagal veiklą „Muziejų prieinamumui asmenims su negalia užtikrinti pilotiniai projektai“ įgyvendinti 3 projektai: Lietuvos jūrų muziejaus projektas „Akvariumo ekspozicijos prieinamumo asmenims su negalia didinimas „DRAUGISKI POJŪČIAMS“, Lietuvos etnografijos muziejaus projektas „Paslaugų teikimo metodikos asmenims su negalia sukūrimas ir taikymas muziejuje“ ir Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus projektas „Muziejus kiek(vienam)“, kurių metu buvo įdiegti sprendiniai ir (arba) sukurtos paslaugos, skirti užtikrinti muziejų fizinės ir informacinės (turinio) infrastruktūros prieinamumą asmenims su negalia.

4. Nuosekliai įgyvendinamas projektas „Kultūra be kliūčių – kalbančios knygos“, kurio tikslas – užtikrinti individualius poreikius atitinkančio kultūros turinio prieinamumą žmonėms, gyvenantiems socialinėje, informacinėje ir skaitmeninėje atskirtyje. Per 2023 metus aplankyti 159 miesteliai ir kaimo vietovės, organizuoti 175 [ELVIS](#) mokymai, kuriuose apmokyti 3054 senjorai, 199 – virtualiu būdu. Projektas buvo pristatytas Tarptautinės bibliotekų asociacijų ir institucijų federacijos pasauliniame kongrese (IFLA WLIC).

5. Įgyvendinant veiklą „Keitimasis knygomis tarp bibliotekų“ ir siekiant didinti regiono gyventojų aprūpinimą informacijos ištekliais, sėkmingai plėtotą tarpbibliotekinio abonemento paslauga, leidžianti gyventojams nemokamai skolintis norimą knygą ar leidinį užsisakyti iš kitos bibliotekos. Nuo 2023 m. lapkričio mėn. portale <https://ibiblioteka.lt> pradėjo veikti atnaujintas TBA-S funkcionalumas, sudarantis galimybę skaitytojams savarankiškai užsisakyti norimą leidinį iš bet kurios šalies viešosios bibliotekos. Per ataskaitinius metus įvykdytos 5557 tarpbibliotekinio abonemento užklausos, paslauga pasinaudojo 3357 gyventojai. Vykdamas knygomatų tinklo šalies savivaldybių viešosiose bibliotekose plėtrą įsigyti ir įrengti 27 knygomatai.

6. Priemonės veiklos „Kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas“ aprėptyje įgyvendinami 4 projektai. Projektus vykdo Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau – LNB), Lietuvos nacionalinis muziejus, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba bei Lietuvos nacionalinis kultūros centras. Visos šios įstaigos kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo procese yra kompetencijų tobulinimo centrai, kurie organizuoja ir koordinuoja atitinkamos kultūros srities darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą. Per 2023 m. projektų metu įvykdyti 93 mokymai tobulinant bendrąsias, vadybines ir profesines kompetencijas, apmokyti 2316 unikalių dalyvių, stažuotėse dalyvavo 124 dalyviai, stažuotojų apmokytų dalyvių skaičius – 703.

Siekiant kryptingo ir sistemingo kultūros sektoriaus darbuotojų kompetencijų ugdymo buvo parengti bendrųjų, vadybos ir profesinių kompetencijų sąrašai ir aprašai. Profesinių kompetencijų aprašai parengti archyvų, bibliotekų, muziejų ir kultūros centrų sritims. Taip pat siekiant efektyviai organizuoti mokymų procesą, jų organizavimą bei koordinavimą, įdiegta ugdymo valdymo platforma bei sukurta mokymosi aplinka – Kompetencijų biblioteka, kuria 2023 m. jau naudojosi 265 įstaigų darbuotojai.

7. Pažangos priemonės veiklos „Infrastruktūros objektų modernizavimas“ poveiklės „Svarbiausių valstybei kultūros objektų modernizavimas“ projektams patvirtintas 40,76 mln. eurų finansavimas. Tikimasi pasinaudojus Europos Sąjungos paramos lėšomis modernizuoti net keturis svarbius valstybės kultūros objektus: Kauno centrinio pašto pastatą, Palangos kino teatrą „Naglis“ ir du Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus padalinius: Kauno Mykolo Žilinsko dailės galeriją ir Druskininkų M. K. Čiurlionio namų muziejų.

2023 metų metų pabaigoje paskelbtas kvietimas teikti projektų įgyvendinimo planus pagal poveiklės „Kultūros infrastruktūros objektų pritaikymas įvairių grupių poreikiams“ finansavimo sąlygų aprašą. Kvietimo metu numatyta finansavimo suma – 8,5 mln. eurų.

8. 2023 m. buvo įgyvendintas „Socialinio recepto“ (bendra Kultūros ministerijos ir Sveikatos apsaugos ministerijos iniciatyva) bandomasis projektas, kuriame dalyvavo Kultūros ministerijos pavaldžios įstaigos – bibliotekos, muziejai, scenos meno įstaigos, pasiūliusios įvairių senatvės pensijos amžiaus sulaukusiems asmenims pritaikytų, tęstinių kultūrinių renginių, veiklų ir edukacijų. Bandomojo projekto metu kultūros paslaugos buvo teikiamos Kauno m., Šiaulių m.,

Vilniaus m. savivaldybėse. Įvertinus šio projekto rezultatus 2024 m. suplanuota socialinio recepto plėtra – bus vykdoma 13-oje Lietuvos savivaldybių.

Pažangos priemonė 08-001-04-01-03³²:

9. Įgyvendinamas E-kultūros projektas, kurio tikslas – pasinaudojant skaitmeniniais sprendimais atverti ir pakartotinai panaudoti kultūrinį ir kultūros paveldo turinį. Pasirašytos visos E-kultūra projektų programą sudarančių projektų finansavimo sutartys (projektai: „Informacinių sistemų ir registru įrašų ilgalaikio išsaugojimo ir perdavimo į valstybės archyvus sukūrimas užtikrinant tokių įrašų vieningą prieigą vartotojams“, „ELVIS – pritaikytų medijų platforma (prieigos prie įtraukaus kultūros turinio individualių poreikių turintiems vartotojams plėtra)“, „E-kultūros platforma (vieningas suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros ir audiovizualinio turinio, elektroninių paslaugų portalas)“ ir „Kultūros paveldo informacinių sistemų konsolidavimas ir modernizavimas“).

10. Atsižvelgus į Kultūros ministerijos užsakymu atliktą 2021–2027 m. ES fondų investicijų laikotarpio kultūros skaitmeninimo srities prioritetų strateginį vertinimą bei įgyvendinant Europos Komisijos Rekomendaciją (ES) 2021/1970 2021 m. lapkričio 10 d. dėl bendros Europos kultūros paveldo duomenų erdvės ir 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų ir kitais strateginio planavimo dokumentais, kultūros ministro sudaryta darbo grupė parengė Kultūros turinio skaitmeninimo ir jo panaudojimo politikos gairių projektą, kuriame nustatomi artimiausio laikotarpio kultūros išteklių skaitmeninimo, jų atvėrimo ir geresnio prieinamumo visuomenei tikslai. Dokumentą planuojama patvirtinti 2024 m.

Tęstinė veikla³³:

11. Nuosekliai plečiant Kultūros paso paslaugų turinį per 2023 metus į Kultūros paso rinkinį įtraukta 1510 naujų kultūrinės edukacijos paslaugų, kultūros ir meno renginių ir kultūrinės edukacinių užsiėmimų. Iš viso Kultūros paso sistemoje šiuo metu yra patvirtinta 4,8 tūkst. paslaugų. Iš jų paslaugų, pritaikytų specialiųjų (individualiųjų) ugdymosi poreikių turintiems mokiniams – per 2,3 tūkst. [Kultūrinės edukacijos informacinės sistemos](#) duomenimis ataskaitiniais metais surengta 25 991 edukacija.

12. Siekiant išsiaiškinti, kokios galimybės Lietuvoje ir užsienyje ugdyti kultūrinės kompetencijas ir kūrybiškumą mokymosi visą gyvenimą veiklomis atliktas Kultūros įstaigų įsitraukimo į mokymosi visą gyvenimą procesą galimybių [tyrimas](#).

13. Patvirtinti Regioninių kultūros tarybų parengti 10 Lietuvos apskričių tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo apskrityse prioritetai 2024–2027 metams. Nustatyti prioritetai leis tolygiau ir sistemingiau Regioninėms kultūros taryboms puoselėti ir skatinti regionų kultūrą kartu su Lietuvos savivaldybėmis, nes apie 30 proc. lėšų Regioninių kultūros tarybų atrinktiems apskričių kultūros ir meno projektams skiria Lietuvos savivaldybės.

14. Tęsiant projektą „Lietuvos kultūros sostinė“ įgyvendinta projekto „Tauragė – Lietuvos kultūros sostinė 2023“ programa, kuri leido kurti ir įgyvendinti naujas kultūros iniciatyvas, padedančias atskleisti Tauragės krašto identitetą. 2023 m. Lietuvos kultūros sostinės metais Tauragėje įvyko daugiau nei 300 įvairiausių kultūrinių renginių, juose apsilankė per 88 tūkst. lankytojų. Bendram tikslui buvo sutelktos įvairios Tauragės rajono savivaldybės kultūros sektoriaus organizacijos, stiprinamas partnerystės tinklas su kultūros, švietimo, socialinių paslaugų, verslo sektorių organizacijomis, vietos bendruomene, mėgėjų meno kolektyvais.

15. 2023 m. 60 Lietuvos savivaldybių veikė 153 juridinio asmens statusą turintys kultūros centrai ir 442 jų struktūriniai padaliniai. Kultūros centruose ir jų padaliniuose veikė 3330 įvairių žanrų mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių, kuriuose dalyvavo 44,4 tūkst. žmonių (2022 m. atitinkamai veikė 3318 kolektyvų, studijų, būrelių, kuriuose dalyvių skaičius buvo 43,9 tūkst.).

³² Priemonės apimtyje vykdyti šie LRV PNIP veiksmai 2.1.7., 2.2.4.

³³ Uždavinio tęstinės veiklos priemonių apimtyje įgyvendinti šie LRV PNIP veiksmai: 2.1.6, 2.3.4., 2.3.7., 2.7.3., 2.7.4.; vykdyti: 2.2.6., 2.6.7., 2.7.1., 2.7.2., , 2.7.6.

Kultūros centrai 2023 m. surengė virš 43 tūkstančių įvairių kultūrinių renginių. Organizuojamų renginių skaičius kultūros centruose palyginus su 2022 m. išaugo beveik 7 proc. (2023 m. buvo organizuoti 43747 renginiai, atitinkamai 2022 m. – 40970).

16. Tęsiant nemokamo muziejų nuolatinių ekspozicijų lankymo iniciatyvą 2023 m. nuolatinėse ekspozicijose paskutiniais mėnesių sekmadieniais nemokamai apsilankė 510,7 tūkst. lankytojų.

17. Siekiant užtikrinti bibliotekų aprūpinimą naujausia informacija ir dokumentais šalies viešosiose bibliotekose valstybės biudžeto lėšomis iš viso įsigyta beveik 225,4 tūkst. fizinių vienetų knygų ir kitų dokumentų.

18. Lietuvos bibliotekose pradėta įgyvendinti programa, skirta gyventojų medijų ir informacinio raštingumo kompetencijoms tobulinti (toliau – MIRKT): organizuoti MIRKT turinio, andragogikos ir kitų būtinų kompetencijų (vizualaus mąstymo taikymo, mokymosi grupių moderavimo, efektyvaus informacijos pateikimo bei mokymų vedimo) tobulinimo mokymai šalies viešųjų bibliotekų MIRKT edukatoriams, mokymuose dalyvavo 1146 viešųjų bibliotekų specialistai, viešosiose bibliotekose organizuojuose MIRKT mokymuose dalyvavo 4723 gyventojai. Lietuvos bibliotekose organizuotos Pasaulinės medijų ir informacinio raštingumo savaitės metu vyko 295 kontaktiniai renginiai, kuriuose dalyvavo 4196 gyventojai, virtualiuose renginiuose dalyvavo 7494 žiūrovai. Sukurtas virtualus pabėgimo kambarys „Genial.ly“ platformoje „Esu savo informacijos architektas“, kurį išbandė 1936 dalyviai.

19. Parengti ir priimti Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimai, kuriais atnaujintas Lietuvos žiniasklaidos (medijų) rėmimo modelis: nustatytos prioritetingos žiniasklaidos paramos sritys (finansuojamos programos), praplėstos paramos galimybės, įsteigtas Medijų rėmimo fondas. Įgyvendinant įstatymo pakeitimus, parengtos ir patvirtintos Medijų rėmimo fondo finansuojamų projektų teikimo taisyklės. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Kultūros ministerija įgaliota dalyvauti steigiant Medijų rėmimo fondą ir jame įgyvendinti valstybės, kaip fondo dalininkės, teises ir pareigas.

20. Bendradarbiaujant su kitomis valstybės institucijomis ir įstaigomis parengtas ir patvirtintas [Žurnalistų apsaugos, saugumo ir įgalinimo užtikrinimo 2023–2025 metų veiksmų planas](#). Šiuo veiksmų planu Kultūros ministerija ir kitos valstybės institucijos išipareigojo prisidėti įgyvendinant Europos Komisijos rekomendaciją (ES) 2021/1534 dėl žurnalistų ir kitų žiniasklaidos specialistų apsaugos, saugumo ir įgalėjimo užtikrinimo Europos Sąjungoje. Europos Komisijos prašymu šis veiksmų planas 2023 m. gruodžio 4 d. pristatytas Briuselyje vykusiame Europos naujienų žiniasklaidos forume ([European News Media Forum](#)).

21. 2023 m. sausio 1 d. pradėjo veikti Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinė sistema ([VIRSIS](#)). Siekiant įgyvendinti Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 51 punktą, VIRSIS įdiegtas papildomas funkcionalumas, leidžiantis atvaizduoti įstaigų viešinimui skirtas lėšas ir sistemos naudotojui analizuoti, kokios įstaigos yra skyrusios biudžeto lėšas konkrečioms viešosios informacijos rengėjams ir skleidėjams. Taip pat įgyvendintos techninės priemonės, kurių pagalba įstaigų į VIRSIS pateikti duomenys specialios nuorodos būdu gali būti skelbiami įstaigų interneto svetainėse.

22. Parengtas ir patvirtintas Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės „Kritinio mąstymo gebėjimų, atsakomybės už legalaus turinio vartojimą, medijų ir informacinio raštingumo ugdymas“ aprašas. Šioje priemonėje suplanuotos 4 veiklos: „Medijų raštingumo programa“, „Žiniasklaidos skaidrumas“, „Žurnalistų saugumas“, Projektas „Legalija“, kurias įgyvendinant bus siekiama didinti kritinį mąstymą ir informacinį raštingumą, kuriant aktyvią, sąmoningą ir socialiai atsakingą pilietinę visuomenę.

Atlikti darbai didina kultūros prieinamumą ir patrauklumą, skatina gyventojus aktyviau naudotis kultūros produktais ir paslaugomis, taip pat tiesiogiai dalyvauti bei aktyviai prisidėti prie kultūros puoselėjimo. Nuoseklios investicijos į kultūrinės edukacijos ir kultūros paslaugų vystymą, kritinio mąstymo, medijų ir informacinio raštingumą tiesiogiai prisideda prie gyventojų kultūros vartojimo ir dalyvavimo kultūros veiklose didinimo, kultūros paslaugų fizinio ir finansinio

prieinamumo bei kokybės stokos mažinimo, taip pat kultūrinės atskirties, kuri trukdo piliečiams lygiomis galimybėmis gyventi turiningą kultūrinį gyvenimą, mažinimo.

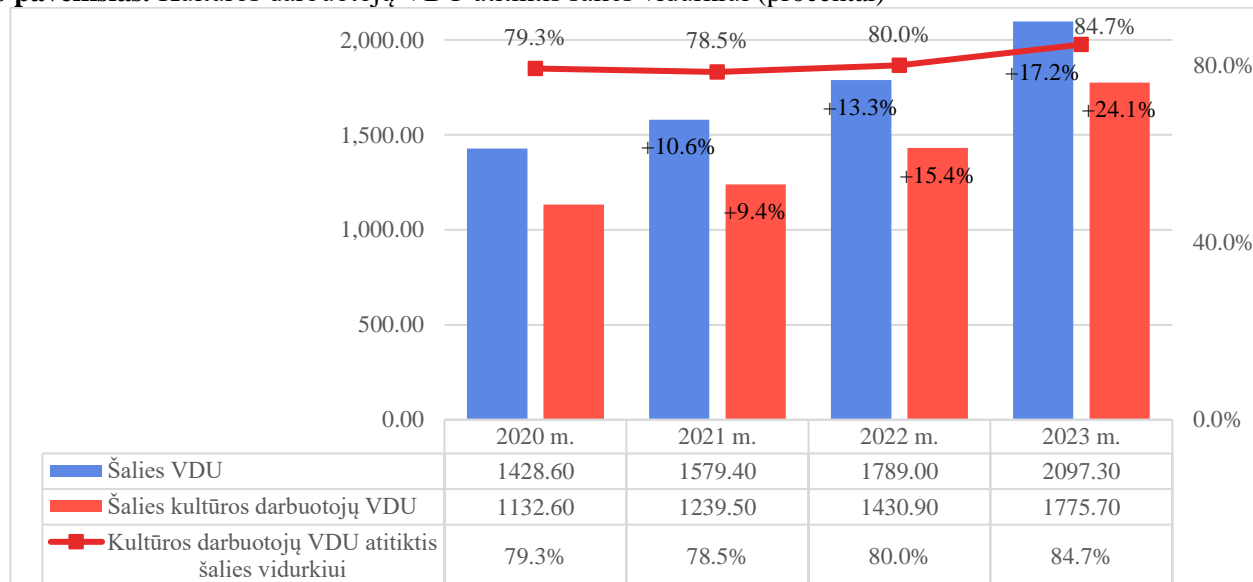
Pažangos uždavinio 08-001-04-02 „Gerinti sąlygas kuriantiems Lietuvoje ir didinti Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje“ įgyvendinimas

Uždaviniu siekiama sudaryti geresnes sąlygas Lietuvoje kuriantiems menininkams ir kultūros profesionalams, skatinti juos kurti ir pristatyti savo kūrinius ir veiklą šalyje ir užsienyje. Uždavinį siekiama įgyvendinti skatinant tolygų visų meno sričių plėtojimą, kūrybines veiklas, talentų ugdymą ir kompetencijų tobulinimą, gerinant kūrėjų, menininkų, kultūros profesionalų veiklos sąlygas, didinant menininko ir kūrėjo veiklos patrauklumą, skatinant jų kūrybos tarptautinę sklaidą.

Vienas iš pagrindinių kultūros sektoriaus žmogiškųjų išteklių iššūkių pastaraisiais metais išlieka kultūros darbuotojų vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio (VDU) priartinimas prie šalies vidurkio (žr. 6 paveikslą).

Bendras šalies kultūros darbuotojų VDU pastaraisiais metais ženkliai didėjo – 2020 m. jis siekė 1132,6 eurus, 2021 m. – 1239,5 eurus, 2022 m. – 1430,9 eurus, o remiantis 2023 m. aktualiausiais turimais IV ketv. duomenimis siekė 1775,7 eurus (metiniai rodikliai, tikėtina, bus keik mažesni). Nuo 2020 m. bendras augimas (bruto) siekia 643,1 eurus arba 57 proc.

6 paveikslas. Kultūros darbuotojų VDU atitiktis šalies vidurkiui (procentai)

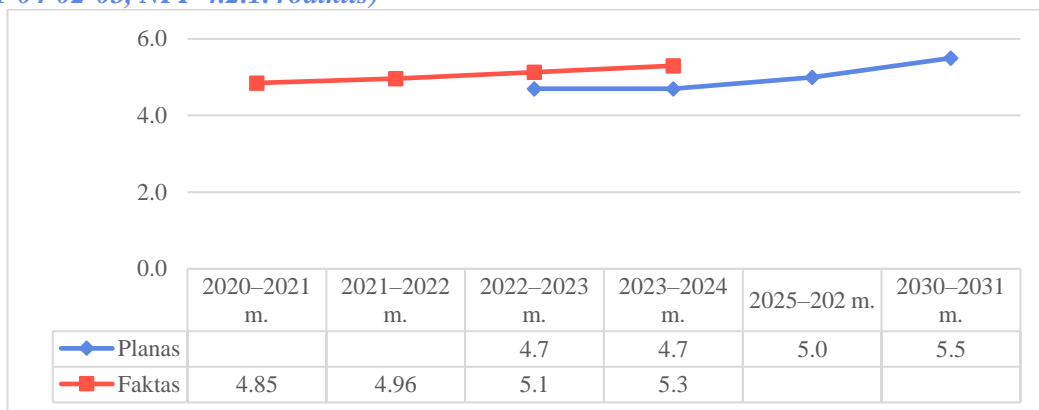
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros Statistinių rodiklių duomenų bazės [duomenys](#)³⁴

Tačiau lyginant su taip pat sparčiai augančiu šalies VDU, matyti, kad kultūros darbuotojų darbo užmokesčio didėjimo tempas nėra pakankamas – nors buvo skirtos nemažos finansinės investicijos ir tiek 2022 m., tiek 2023 m. kultūros darbuotojų VDU augimo tempas buvo atitinkamai 2,1 ir 6,9 procentinio punkto didesnis nei šalies VDU, atotrūkis nuo šalies VDU išlieka. Tam įtakos pirmiausiai turi pastaraisiais metais ženklus minimalaus mėnesinio atlyginimo didinimas, tačiau taip pat svarbu įvertinti ir nevienodą vietos savivaldos, kuriai kultūros paslaugų teikimas yra savarankiškoji vietos savivaldos funkcija, prisidėjimą, atsižvelgiant į tai, kad daugiau nei pusė viešajame sektoriuje dirbančių kultūros ir meno darbuotojų dirba savivaldybių įstaigose.

Menų studijų kryptių studentų skaičiaus didėjimo tendencija išlieka ir 2023 m. (žr. 7 paveikslą). Ši situacija rodo, kad nepaisant demografinės situacijos, menų studijos išlieka aktualios ir daugiau asmenų jas renkasi. Darbas kultūros ir meno sektoriuose jaunimui atrodo patraukliu ir perspektyviu.

³⁴ Lyginami 2020–2022 m. metiniai ir 2023 m. IV ketv. duomenys (2023 m. metiniai duomenys dar nėra paskelbti).

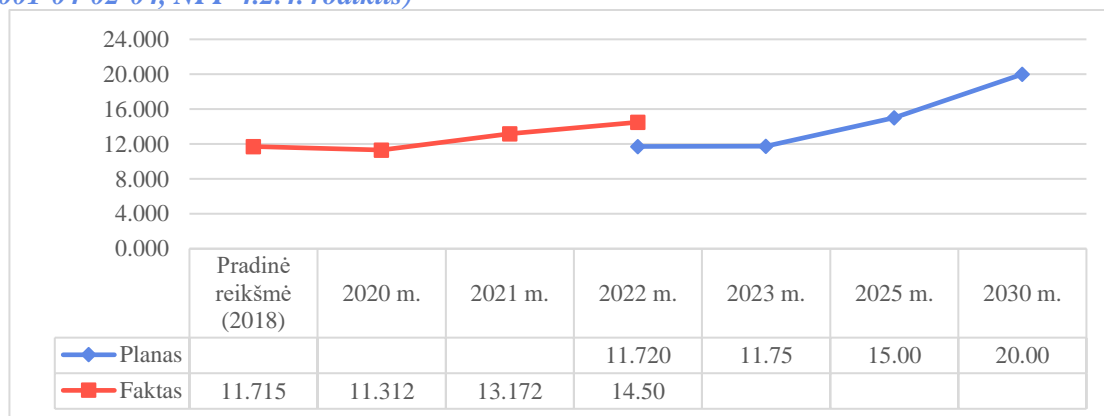
7 paveikslas. Menų studijų kryptčių studentų grupės dalis nuo visų studentų (procentai)
(E-08-001-04-02-03, NPP 4.2.1. rodiklis)

Šaltinis: Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) [duomenys](#)³⁵

Taip pat svarbus atlygio kultūros sektoriuje aspektas – kūrinių autorių pajamos, gaunamos už autorinių kūrinių naudojimą.

8 paveikslas. Kūrinių autorių pajamos, gaunamos už autorinių kūrinių naudojimą (mln. eurų)
(E-08-001-04-02-04, NPP 4.2.4. rodiklis)

Šaltinis: AGATA, AVAKA, LATGA duomenys³⁶

Galime konstatuoti, kad atlyginimas autoriams, kurių surenka ir paskirsto kolektyvinio administravimo organizacijos, nuolat auga. Tai lemia keletas priežasčių:

- pasibaigęs viešų renginių ribojimas pandemijos metu davė „suspaustos spyruoklės“ efektą; jis vis dar juntamas – po ilgesnės pertraukos visuomenė aktyviau lankosi teatruose, koncertuose, muziejuose ir kituose viešuosiuose renginiuose; ypač auga susidomėjimas muziejais;
- bendra ekonominė situacija gerėja, vartojimo lygis auga;
- kasmet daugėja kolektyvinio administravimo asociacijų atstovaujamausių teisių turėtojų, todėl kolektyvinio administravimo asociacijos surenka atitinkamai daugiau lėšų, jų derybinė pozicija stiprėja. Per derybas dėl kūrinių ir gretutinių teisių objektų naudojimo neretai sutariamas konkretus tarifo dydis ar net jo augimas artimiausiais metais. „Tarifo auginimo“ principu grindžiama derybinė pozicija leidžia kolektyvinio administravimo asociacijoms nuosekliai didinti surenkamas lėšas už kūrinių ir gretutinių objektų naudojimą;
- atskirai verta išskirti 2022 m. įsigaliojusias Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo pataisas, kurios autoriams nustatė neatšaukiamą ir neperleidžiamą teisę į atlyginimą. Tai savo

³⁵ 2023–2024 mokslo metų duomenys negalutiniai.

³⁶ Duomenys apie 2023 m. pajamas bus žinomi kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo organizacijoms (AGATA, AVAKA, LATGA) pateikus veiklos (skaidrumo) ataskaitas už 2023 m. laikotarpį, 2024 m. II ketv.

ruožtu suteikė teisinį pagrindą kolektyvinio administravimo asociacijoms rinkti papildomą atlygį iš kūrinių ir gretutinių teisių naudotojų, tokiu būdu toliau didinant teisių turėtojų pajamas. Taip pat su šiomis pataisomis atsirado naujų viešo paskelbimo teisių (pvz., atidėto žiūrėjimo teisė „catch-up“), už kurias kolektyvinio administravimo asociacijos iš naudotojų pradėjo rinkti papildomus mokesčius.

Svarbiausi veiklos rezultatai:

Tęstinė veikla³⁷:

1. Teisinio reguliavimo modernizavimas, kuris leis užtikrinti efektyvesnę autorių teisių apsaugą:

1.1. priimtos Baudžiamojo kodekso ir Administracinių nusižengimų kodekso pataisos, kuriomis siekiama stiprinti autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugą, mažinti neteisėtą turinio naudojimą, ypač elektroninėje aplinkoje.

1.2. patvirtintas Keitimosi kūrinių ar kitų objektų prieinamos formos kopijomis aklių, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labai tvarkos aprašas (nauja redakcija).

2. Parengta Lietuvos gyventojų nelegalaus turinio vartojimo lygio nustatymo metodika ir pagal šią metodiką atliktas bandomasis [tyrimas](#), pakartotinį tyrimą numatoma atlikti 2024 m.

3. 2023 m. priimta nauja Mecenavimo įstatymo redakcija, atverianti platesnes galimybes pagerbti visuomenei svarbius mecenatus ir skatinti gerųjų praktikų sklaidą. Įstatymo pokyčiais siekiama pagerbti didesnę kiekį mecenatų, kurie pagal dabartines nuostatas nepatenka į mecenatų kategorijas, tačiau ženkliai prisideda prie visuomenės raidos, valstybės gerovės, pilietiškumo stiprinimo. Taip pat siekiama paskatinti didesnę visuomenės ir verslo įsitraukimą į mecenatystę, filantropijos iniciatyvas bei deramai pagerbti mecenatus. Įstatymu įteisinama nauja mecenatų kategorija – bendruomenės mecenatai, papildytas ir sričių, kuriose gali būti įgyvendinami mecenuojamieji projektai, sąrašas. Greta sveikatos priežiūros, kultūros ir meno, paveldo, mokslo, visuomenės gerovės, sporto, švietimo sričių įrašytas ir pilietinės visuomenės stiprinimas. Siekiant aktyviau įtraukti visuomenę į teisėkūros procesus, Mecenavimo tarybai suteikiamos papildomos funkcijos: analizuoti mecenavimo procesus, aktualias šios srities problemas, nagrinėti klausimus dėl mecenavimo ir paramos procesus reglamentuojančių teisės aktų poreikio bei galiojančių teisės aktų tobulinimo.

4. Kultūros ir meno kūrėjams skirtos Nacionalinės, Vyriausybės, Kultūros ministerijos premijos ir garbės ženklai

5. 2023 metais vykdant Meno kūrėjų socialinės apsaugos programą buvo patvirtinti 207 meno kūrėjų prašymai kūrybinės prastovos išmokai gauti. Kūrybinių prastovų išmokų mokėjimui skirta beveik 484 tūkst. eurų, meno kūrėjų valstybinio socialinio draudimo ir sveikatos draudimo įmokoms skirta 2,4 mln. eurų. Programa siekiama užtikrinti papildomą socialinę apsaugą kūrėjams dėl jų profesijos specifikos sąlygotų terminuotų darbo sutarčių ir nenuolatinio darbo pobūdžio.

6. Bendradarbiaujant su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu buvo patikslintas Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašas: aukščiausio meistriškumo šokėjams (baleto, šiuolaikinio šokio kūrėjams) sudaroma galimybė būti atleistiems nuo pagal vieną pirmos pakopos studijų sutartį gautų paskolų grąžinimo. Taip šokėjams sudaromos galimybės geriau integruotis į darbo rinką baigus karjerą ir renkantis naują profesiją. Tokia galimybė suteikiama aukščiausio meistriškumo šokėjams ir baleto artistams iš karto po mokyklos baigimo dirbantiems ar dirbusiems Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstaigose.

7. Aktyvai dalyvauta kultūros tarptautiniuose formatuose, paminėtini jų metu priimti svarbesni sprendimai ir / ar aptarti tolimesni bendradarbiavimo klausimai:

³⁷ Uždavinių tęstinės veiklos priemonių apimtyje įgyvendinti šie LRV PNĮP veiksmai: 2.2.1., 2.7.5.; vykdyti: 2.7.6.

- Lietuvos iniciatyva parengta ir kultūros ministrų konferencijos Davose, metu priimta Davoso deklaracija dėl Ukrainos atstatymo, Lietuva patvirtinta Davoso Baukultur Aljanso valdymo komiteto nare.

- Lietuvos ir Lenkijos kultūros paveldo ekspertų grupės 13-tame posėdyje pasirašytas protokolas dėl Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo kultūros paveldo srityje.

- Patvirtinta Lietuvos dalyvavimo daugiašalėje programoje „Šiaurės ir Baltijos šalių mobilumo programa kultūros srityje“ 2024–2026 metų programa.

- Taline vykusiame Baltijos kultūros komiteto posėdyje aptarta bendrų Baltijos valstybių kultūros pristatymų užsienyje plėtra ir Baltijos kultūros fondo veikla.

8. Kultūros atašė 2023 m. inicijavo ir / ar koordinavo 383 veiklas, kuriose dalyvavo 662 Lietuvos menininkai ir kultūros srities specialistai, renginiai pritraukė beveik 334 tūkst. lankytojų. Didžiausi ir gausiausiai lankomi projektai susiję su programos „Jonas Mekas 100!“ tęsimu 2023 m., Vilniaus 700 metų jubiliejaus renginiais bei ES lygmens renginiais, skirtais Ukrainos palaikymui.

9. Koordinuotos pasirengimo Lietuvos sezonui Prancūzijoje 2024 m. veiklos, patvirtintos Lietuvos sezono Prancūzijoje 2024 m. projektų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis ir Lietuvos sezono Prancūzijoje 2024 m. ženklo suteikimo taisyklės. Sukurtas Lietuvos sezono Prancūzijoje 2024 vizualinis identitetas.

10. Parengtas ir patvirtintas Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės „Lietuvos kūrėjų konkurencingumo ir žinomumo didinimas, Lietuvos kūrybinio potencialo panaudojimo skatinimas“ aprašas. Ši priemonė sudarys sąlygas investuoti į Lietuvos kino paveldo išsaugojimą, animacinių ir interaktyvių filmų kūrimą, Lietuvos kultūros tarptautiškumo plėtrą, skatins kūrėjų kolektyvinę kūrybą ir socialiai pažeidžiamų asmenų kultūrinę integraciją.

Atlikti darbai ir pasiekti rezultatai tiesiogiai prisideda prie patrauklių sąlygų menininkams kurti Lietuvoje, realizuoti savo talentą ir tobulėti, kūrybos sklaidos už Lietuvos ribų sudarymo, kultūros sektoriaus prestižo kėlimo, menininko ir kūrėjo veiklos patrauklumo, svarbos ir tuo pačiu visuomenės kūrybingumo skatinimo.

Pažangos uždavinio 08-001-04-05 „Stiprinti istorinės atminties aktualizavimą visuomenėje“ įgyvendinimas

Uždaviniu siekiama stiprinti istorinės praeities pažinimą per jos tyrinėjimą, atminties aktualizavimą visuomenėje per bendrą sutarimą dėl pagrindinių valstybės istorijos simbolių, įvykių ir asmenybių įprasminimo.

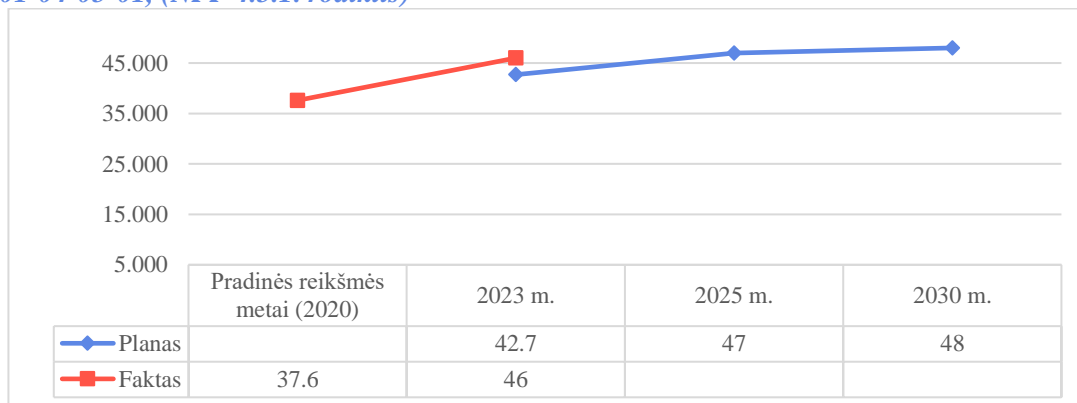
Istorinė atmintis turi prisidėti prie savimonės kūrimo ir būti suprantama kaip kūrybiškas iš praeities dabarčiai perduodamas veiksmas, kuris konsoliduotų ir aktyvintų visuomenę. Šiandieninės atminties kultūros vyksmas skatina šiuolaikiškai ir gyvai įprasminėti istorinės atminties datas, atsitraukiant nuo inertiškų įprasminimo memorializavimo bei ritualo formų. Todėl atminties įstaigose saugomų kultūros vertybių, rinkinių, dokumentų pateikimo bei pristatymo visuomenei formos turi keistis, siekiama didinti jų prieinamumą skaitmenine forma, gerinti komunikaciją pasitelkiant žiniasklaidą, socialinius tinklus, rengti daugiau diskusijų, forumų, susitikimų istorinės atminties įprasminimo temomis įtraukiant visuomenę.

Lyginant su ankstesniais metais, padaugėjo gyventojų, lankusių istorinės atminties įprasminimo renginius (55 proc.), bei gyventojų, lankusių tokius renginius ir kaip vertybę puoselėjančių pilietinį ir tautinį tapatumą (46 proc.) (žr. 9 paveikslą).

Viena iš priežasčių, kuria galima aiškinti gyventojų tautinių ir pilietinių nuostatų stiprėjimą, yra per laikotarpį tarp paskutinės ir dabartinės tyrimo bangos Rusijos sukeltas karas Ukrainoje, taip pat 2020 m. suaktyvėję protestai Baltarusijoje bei neramumai Lietuvos pasienyje su Baltarusija. Todėl bus svarbu įvertinti, ar išliks tendencija jiems išlikti tiek pat aukštiesiems ar toliau augti, t. y. ar jų augimo tendencija yra ilgalaikė.

9 paveikslas. Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą (procentai)

(E-08-001-04-05-01, (NPP 4.5.1. rodiklis))

Šaltinis: 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ [ataskaita](#)

Svarbiausi veiklos rezultatai:

Tęstinė veikla³⁸:

1. Įgyvendintos istorinės kultūrinės atminties išsaugojimo, Lietuvos nepriklausomybės Akto signatarų įamžinimo, lituanistikos tradicijų ir paveldo iniciatyvos ir renginiai, įgyvendintos trys atmintinų metų (Lietuvos sostinės Vilniaus ir Gedimino laiškų, Klaipėdos krašto ir Šv. Juozapo metų) programos. Rengiamasi M. K. Čiurlionio 150-ųjų gimimo metinių minėjimui nacionaliniu ir tarptautiniu mastu 2025 metais.

2. Bendradarbiaujant su kitomis institucijomis parengtos ir įgyvendintos Lietuvos valstybės atkūrimo dienos Vasario 16-osios, Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimo Kovo 11-osios dienos, Valstybės dienos (liepos 6 d.) minėjimo programos. Minint valstybės šventes išskirtinis dėmesys skirtas su pietryčių regionu (Visaginas, Pabradė, Švenčionys, Šalčininkai) susijusiems projektams. Siekiama, kad šiuose regionuose būtų skatinamas didesnis profesionalaus meno prieinamumas, aktyvesnė vietos gyventojų įtrauktis į prasmingą, bendruomenę suburiančią, gyventojų pilietiškumą ir pasididžiavimą valstybe skatinančią veiklą.

Taip pat parengtos ir įgyvendintos programos skirtos atmintinoms dienoms: Laisvės gynėjų dienos, Gedulo ir vilties dienos, Romų genocido atminimo dienos, Lietuvos žydų genocido atminimo dienos.

3. Siekiant nustatyti istorinės atminties aktualizavimo visuomenėje lūkesčius bei efektyvumą atlikta Istorinės atminties minėjimo iniciatyvų, įskaitant Holokausto ir sovietinės okupacijos temas, įgyvendinimo poveikio [analizė](#).

4. Užtikrintas kryptingas šalies kultūros paveldo populiarinimas ir sklaida Europos kultūros paveldo erdvėje. Europos kultūros paveldo skaitmeninėje platformoje EUROPEANA prieinamų suskaitmenintų Lietuvos kultūros paveldo objektų skaičius 2023 m. siekė 389,9 tūkst. objektų (2021 m. – beveik 227,3 tūkst. objektų, 2022 m. buvo 309,1 tūkst. objektų).

Taip pat užtikrintas kultūros paveldo prieinamumas ženklinant skaitmeninius ir suskaitmenintus kultūros paveldo objektus atvirąja turinio licencija. Atvirąja turinio licencija suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų skaičius 2023 m. siekė 386,2 tūkst. objektų (2022 m. buvo 306 tūkst. objektų)

5. 2023 m. Lietuvoje veikė 110 muziejų (4 nacionaliniai, 16 valstybinių, 54 savivaldybių, 36 kiti muziejai), kuriuose buvo saugomos 8 089 862 muziejinės vertybės. 2023 m. Lietuvos muziejuose apsilankė beveik 5,8 mln. lankytojų. Tai rekordiniai muziejų lankytojų skaičiumi metai (iki šiol daugiausiai buvo apsilankę 2019 m. – beveik 5,6 mln. lankytojai). Išaugusiam lankytojų

³⁸ Uždavinio tęstinės veiklos priemonių apimtyje įgyvendinti šie LRV PNĮP veiksmai: 2.2.2., 2.3.5., 2.3.7.; vykdyti: 2.5.6., 2.5.8., 2.5.9., 2.6.6.

skaičiui reikšmingą įtaką turėjo Vilniuje esančiuose muziejuose organizuotos Vilniaus 700 metų jubiliejui skirtos parodos, renginiai, taip pat tęsiama nemokamo muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, bei kitų muziejų lankymo paskutinį kiekvieno mėnesio sekmadienį iniciatyva. 2023 m. muziejai surengė daugiau nei 41 tūkst. edukacinių užsiėmimų, kuriuose apsilankė beveik 725 tūkst. dalyvių. Tai 10 proc. daugiau edukacinių užsiėmimų ir 14 proc. daugiau edukacinių užsiėmimų dalyvių nei 2022 m.

6. Priimtas Muziejų įstatymo pakeitimo įstatymas (nauja redakcija), kuriame, sistemiškai peržiūrėjus muziejų veiklos reglamentavimą, atsisakyta neaktualių teisinio reguliavimo nuostatų, įtvirtinti nauji muziejų veiklos principai, patikslintos funkcijos, nustatyta aiškesnė muziejų finansavimo sistema.

Atsižvelgiant į naują Muziejų įstatymo redakciją, patvirtinti Muziejų rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatai, pakeisti ir patvirtinti 16 nacionalinių ir valstybinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, nuostatai, patvirtintas šių muziejų teikiamų mokamų paslaugų įkainių apskaičiavimo tvarkos aprašas, Kilnojamųjų kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisijos nuostatai. Taip pat patvirtintas [Muziejų veiklos skatinimo 2024-2026 metų veiksmų planas](#) bei jo įgyvendinimo ir finansavimo tvarkos aprašas.

7. Baigtas ir visuomenei pristatytas [tyrimas „Muziejai žmogaus gerovei“](#). Tyrimo rezultatais ir rekomendacijomis bus vadovaujama formuojant kultūros, sveikatos ir socialinės apsaugos politikos nuostatas dėl Lietuvos muziejų funkcijų ir veiklos organizavimo, siekiant užtikrinti žmonių su negalia socialinių ir kultūrinių poreikių tenkinimą ir sudaryti šiems žmonėms galimybes visavertiškai dalyvauti kultūroje bei naudotis kultūros paslaugomis.

8. 2023 metais Lietuvoje veikė 2122 bibliotekos, iš jų 1165 savivaldybių viešosios bibliotekos (60 centrinių viešųjų bibliotekų, 118 miesto teritorinių padalinių, 978 kaimo teritoriniai padaliniai, 9 vaikų filialai). Ataskaitiniais metais bibliotekose apsilankė per 20 mln. fizinių lankytojų (14 proc. daugiau nei 2022 m.), per 19 mln. virtualių apsilankymų (23 proc. daugiau nei 2022 m.). Vartotojams išduota daugiau kaip 16 tūkst. knygų ir kitų dokumentų. Užtikrinant nacionaliniu mastu išplėtotos viešos prieigos kompiuterių ir interneto paslaugų tinklo viešosiose bibliotekose prieinamumą, iš viso 2023 m. šalies viešosiose bibliotekose buvo atnaujintos 228 kompiuterinės darbo vietos, 94,04 proc. viešosios interneto prieigos vietų naudojama ne mažesnė kaip 30 Mbps interneto sparta.

9. Lietuvos audiosensorinė biblioteka, pagrindinė asmenims, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto, skirtų leidinių leidėja Lietuvoje, 2023 m. išleido 503 pavadinimų prieinamo formato leidinius, kuriuos sudarė ne tik grožinės literatūros kūriniai garsiniu formatu ir Brailio raštu, bet ir savišvietai bei mokymuisi skirti informacijos išteklių elektroniniais pritaikytais formatais. Pažymėtina, kad Elektroninių leidinių valdymo informacinės sistemos ELVIS vartotojų skaičius, lyginant su 2022 m., padidėjo 50 proc., o ELVIS perskaitytų leidinių skaičius išaugo 43 proc. Siekiant paskatinti intelekto negalią turintiems žmonėms skirtų leidinių leidybą šalyje, biblioteka išleido pirmąją Lietuvoje grožinės literatūros knygą lengvai suprantama kalba (angl. *easy reading*) – Alvydo Šlepiko romaną „Mano vardas yra Marytė“.

10. Parengtas ir Lietuvos Respublikos Seimui pateiktas Bibliotekų įstatymo 5, 6¹ ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas. Įstatymo pakeitimais sudaroma galimybė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos bibliotekų fondo (išskyrus senų, retų ir ypač vertingų knygų ir rankraščių fondą ir nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinį fondą) nurašytas knygas prieš jas likviduojant (atiduodant perdirbti), neatlygintinai perduoti fizinių ir juridinių asmenų nuosavybėn kultūros ministro nustatyta tvarka.

Taip pat patvirtintas Senų, retų ir ypač vertingų dokumentų fondo formavimo, saugojimo ir naudojimo nuostatų pakeitimas, kuriuo sugriežtintos nuostatos dėl šio fondo nurašymo šalies bibliotekose tvarkos.

11. 2023 m. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba ir jai pavaldūs devyni valstybės archyvai, siekdami užtikrinti vartotojų teisę priei prie saugomų dokumentų, didelį dėmesį skyrė priimtų saugoti dokumentų tvarkymui ir jų įtraukimui į apskaitą. Ataskaitiniais metais valstybės

archyvai priėmė beveik 20 proc. daugiau nei planuota dokumentų (iš viso priimta 52107 dokumentai, iš kurių 32028 apsk. vnt. netvarkyti dokumentai ir 20079 sutvarkyti).

Portaluose EAIS ir E. kinas prieinamų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų peržiūrų skaičius ataskaitiniais metais viršijo 4,6 mln. peržiūrų. Surengta 20 dokumentų parodų, kurias aplankė 3680 lankytojų. Parengtas ir Lietuvos archyvų virtualių parodų [portale](#) paskelbtą 31 virtualią parodą peržiūrėjo 20543 virtualūs lankytojai. 2023 m. valstybės archyvų organizuojuose renginiuose dalyvavo 92686 dalyviai. Taip pat pradėtos taikyti naujos archyvų veiklos sklaidos formos: dalyvauta Knygų mugėje, kurios metu pasiūlyta lankytojams patyrinėti savo šeimos, giminės ir gimtojo krašto istoriją, susikurti šeimos herbą, nusibraižyti giminės medį, apsilankyti virtualiame kino archyve ar netgi susikurti savo filmą ar parodą. Organizuotas konkursas jauniems istorikams, kurios metu jaunieji tyrėjai dalijosi patirtimi, pamąstymais apie Lietuvos archyvų ateitį (2711 virtualių dalyvių).

12. Parengtas ir patvirtintas Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės „Istorinės atminties komunikacijos turinio ir formų aktualizavimas“ aprašo patvirtinimo“ aprašas. Šios priemonės veiklų projektais bus siekiama atnaujinti muziejų ekspozicijas taip formuojant istorinę savimonę, skatinti visuomenę dalyvauti pažinimo procese, taip pat panaudoti nematerialų kultūros paveldą kaip resursą komunikuojant istorinės atminties temomis, skleidžiant ir puoselėjant gyvąją tradiciją. Taip pat planuojami projektai, aktualizuosiantys Lietuvos Sąjūdžio palikimą šiuolaikinėje visuomenėje.

13. Parengtas ir patvirtintas Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės „Tautinių mažumų įsitraukimo ir įtraukties į visuomeninį gyvenimą skatinimas ir informacinės atskirties mažinimas“ aprašas. Šioje priemonėje numatytais veiklomis siekiama skatinti tautinių mažumų įsitraukimą ir įtraukti į šalies visuomeninį, socialinį, kultūrinį gyvenimą, taip pat didinti visuomenės daugiakultūriškumo pažinimą.

Uždavinio priemonių veiklos, nukreiptos į aktualias istorinės atminties pristatymo ir pateikimo formas, geresnę komunikaciją istorinėmis temomis, tiesiogiai prisideda prie didesnio visuomenės įtraukimo, tautinio ir pilietinio tapatumo stiprinimo.

Pažangos uždavinio 08-001-04-06 „Atgaivinti visuomenei reikšmingą kultūros ir tautinį paveldą ir didinti jo naudojimą visuomenės poreikiams“ įgyvendinimas

Uždaviniu siekiama atgaivinti visuomenei reikšmingą kultūros ir tautinį paveldą, plačiau jį naudoti visuomenės poreikiams, derinant tradicines bei šiuolaikines, inovatyvias priemones, skatinant atminties ir profesionalaus meno institucijas, kūrėjus ir vietos bendruomenes aktyviai įsitraukti į domėjimąsi istoriniais įvykiais per šiandienos aktualijų prizmę.

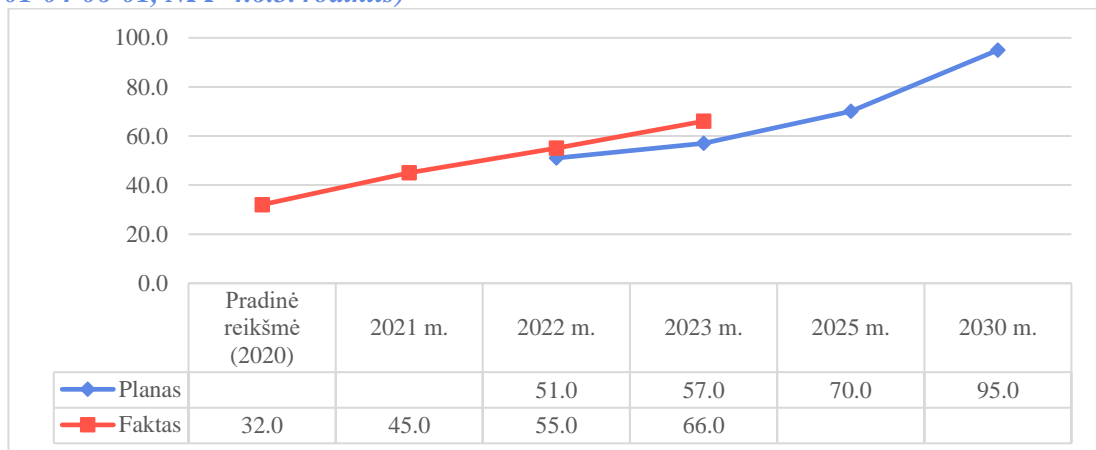
Pagrindinė valstybės misija formuojant ir įgyvendinant materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo apsaugos politiką yra išsaugoti kultūros paveldą ir perduoti jį ateities kartoms, sudarant sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis. Materialiam ir nematerialiam kultūros paveldui tenka svarbus vaidmuo kuriant ir didinant socialinį kapitalą, skatinantį piliečius dalyvauti visuomeniniame gyvenime, plėtoti kultūrinę įvairovę ir dialogą, jis daro svarbų ekonominį poveikį, kaip darnaus miestų ir regioninio vystymosi potencialas, kultūrinio turizmo plėtra, prisideda prie tvaraus aplinkos išsaugojimo.

Nematerialus kultūros paveldas, etninės tradicijos yra ne tik svarbūs ištekliai kuriant tvirtos tapatybės visuomenę, bet ir plėtojant pridėtinę ekonominę vertę, pavyzdžiui, darbo vietas regionuose kuriantį kultūrinį turizmą.

Kasmet didėja nuo 2017 m. kuriamame [Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvade](#) nustatytų ir pristatant visuomenei aktualizuotų nematerialaus kultūros paveldo vertybių skaičius (žr. 10 paveikslą). Šiuo metu sąvade iš viso yra įtrauktos 66 vertybės. Šio sąvado kūrimo pagrindinis tikslas – užtikrinti nacionalinio kultūros paveldo vertybių nustatymą ir apsaugą. Nominacijų šiam sąvadui rengimas skatina paveldo bendruomenes susitelkti, įvertinti konkrečių savo praktikuojamų vertybių svarbą bendruomenei ir visuomenei.

10 paveikslas. Nematerialaus kultūros paveldo vertybių (įskaitant ir UNESCO vertybes) sąvade nustatytų ir pristatant visuomenei aktualizuotų vertybių skaičius (kaupiamieji vienetai)

(E-08-001-04-06-01, NPP 4.6.3. rodiklis)

Šaltinis: Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenys

Svarbiausi veiklos rezultatai:

Pažangos priemonė 08-001-04-06-01³⁹:

Sėkmingai įgyvendinami pažangos priemonės „Tvarių prielaidų ir paskatų aktualizuoti kultūros paveldo vertybes sukūrimas“ projektai pagal šias veiklas:

1. „Pažinimo įgūdžių formavimas“ – įgyvendinti 12 kultūros paveldo temų dėstytojų mokymų mokytojams, kuriuos pilnai išklausė 555 dalyviai.
2. „Pozityvios žinios apie kultūros paveldą“ – praveisti 3 nuotoliniai mokymai nematerialaus kultūros paveldo bendruomenių nariams ir kultūros darbuotojams, 6 praktiniai mokymai komisijos atrinktų nematerialaus kultūros paveldo vertybių puoselėtojų ir organizuotas baigiamasis forumas (pasidalijimo gerąja patirtimi renginys) visiems mokymų dalyviams.
3. „Tyrėjų ir specialistų rengimas“ – organizuotas Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos specialistų ir siekiančių jais tapti asmenų kvalifikacijos tobulinimo kursai. Įvyko 16 nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursų paskaitų, kuriuos aplankė 447 asmenų.
4. „Prevencijos projektų programa“ (Apsaugok ir sutaupyk: paveldo preventinė priežiūra) – sukurti 7 tematiniai mokomieji video, kuriuose demonstruojami paveldo pastatų priežiūros darbai, kurią privalo atlikti vertybių valdytojai ir kurią galima atlikti patiems be projektavimo ar pritarimo procedūrų; vykdyti praktiniai kultūros paveldo pastatų preventinės priežiūros mokymai; sukurta platforma, kurioje talpinama priežiūrą vykdančių meistrų kontaktinė informacija.
5. „Dialogo ir sąmoningumo skatinimas“ – įvykdyti 7 praktiniai mokymai meistrams bei kultūros paveldo valdytojams ir tarptautinis forumas – konferencija. Praktiniuose mokymuose dalyvavo 142 asmenys, forumo – konferencijos dalyvių skaičius – 120 asmenys.
6. „Kultūros kelių aktualizavimas“ veiklos apimtyje organizuotas renginių ciklas „Vėtrungių kelias: vėjas, krantas ir vanduo“: keturi performansai, vykę Klaipėdoje, Svencelėje, Ventės rąge ir Šilutėje ir nacionalinio M. K. Čiurlionio kultūros kelio ženklo ir ženklinimo sistemos idėjos sukūrimo konkurso bei sukurto ženklo ir ženklinimo sistemos konkursinių darbų pristatymo, konkurso nugalėtojų ir galutinio ženklo pristatymo renginiai.
7. Veiklos „Kultūros paveldo aktualizavimas ir įveiklinimas“ apimtyje pagal poveiklę „Kultūros paveldo aktualizavimas ir įveiklinimas (konkursas)“ kultūros ministro įsakymu 11-ai projektų pritarta dėl finansavimo skyrimo, rengiamos projektų finansavimo sutartys, o pagal poveiklę „Kultūros paveldo aktualizavimas ir įveiklinimas (finansinė priemonė derinama su dotacija įgyvendinant vieną projektą)“ – rengiamas valstybės pagalbos schemos projektas.

³⁹ Priemonės apimtyje vykdyti šie LRV PNIP veiksmai: 2.6.9., 2.6.10., 2.6.12.

Tęstinė veikla⁴⁰:

8. Parengtas Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo naujos redakcijos projektas ir su šiuo įstatymo projektu susijusių Statybos įstatymo, Kilnojamojų kultūros vertybių apsaugos įstatymo, Administracinių nusižengimų kodekso straipsnių pakeitimo projektais. Šio naujos redakcijos įstatymo projektu siūloma išgryninti ir aiškiai atskirti tvarkybos, statybos ir prevencinės priežiūros darbus, atskirti institucijų atsakomybes, įdiegti vieno langelio principą, įgyvendinti STT reikalavimus dėl antikorupcijos bei užtikrinti geresnę UNESCO vertybių apsaugą, didesnę visuomenės įtraukimą, taip pat aktualizuoti įstatymu nustatomas sąvokas. 2023 m. vyko viešas naujos redakcijos įstatymo projekto pristatymas ir aptarimai su suinteresuotomis šalimis. 2024 m. I ketv. numatomas įstatymo projekto pateikimas Vyriausybei.

9. 2023 m. į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įrašyta [Kauno modernizmo architektūra](#), o į UNESCO Reprezentatyvųjų žmonių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą įtraukta šiaudinių sodų rišimo tradicija.

10. Toliau rengiami Lietuvos pasaulio paveldo vietovių valdymo planai: Kernavės archeologinės vietovės valdymo planas, Vilniaus istorinio centro valdymo planas.

11. Patvirtintas veiksmy, kuriuos reikia atlikti, kad būtų suformuoti laisvoje valstybinėje žemėje esančių reikšmingiausių piliakalnių žemės sklypai ir kad jie būtų perduoti valdyti savivaldybėms, planas. Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos ir Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos pavesta, bendradarbiaujant su savivaldybėmis, iki 2026 m. pabaigos suformuoti laisvoje valstybinėje žemėje esančių reikšmingiausių piliakalnių žemės sklypus ir juos perduoti valdyti savivaldybėms. Tai turėtų užtikrinti efektyvesnę šių itin vertingų kultūros paveldo objektų valdyseną, jų apsaugą ir pritaikymą vietos bendruomenių, visų Lietuvos gyventojų bei turistų reikmėms.

12. Patvirtintos Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo projektų dalinio finansavimo valstybės biudžeto lėšomis taisyklės (nauja redakcija). 2023 m. dalinai finansuoti 54 nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo (leidybės) projektai, jų įgyvendinimui skirta 197 tūkst. eurų suma.

13. Finansuojant kilnojamojų kultūros vertybių išsaugojimo darbus baigti tvarkyti 4 objektai: Šv. Arkangelo Mykolo įgulos bažnyčios, Kaune, vargonai; Trakų Vokės koplyčios-mauzoliejaus Elžbietos Marijos Krasinskytės-Tiškevičienės sarkofagas; Trakų Vokės dvaro sodybos rūmų vestibulio interjero skliautų sienų tapyba; Kriaunų Dievo Apvaizdos bažnyčios varpo Rokiškio r.

14. 2023 m. išmokėta 1660 tūkst. eurų kompensacijų už privačios nuosavybės valstybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir kilnojamojų kultūros vertybių tvarkomuosius paveldosaugos darbus (2021 m. – 2123 tūkst. eurų, 2022 m. – 2078 tūkst. eurų). Iš viso 2023 m. kompensuotos išlaidos 16 nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams ir 3 kilnojamojų kultūros vertybių valdytojams. Kompensacijos skirtos už Bubių dvaro arklidės, Kretingos dvaro kluono, Vilniaus misionierių bažnyčios rytinio bokšto ir dalies pietinio fasado restauravimo darbus, Vilniaus Kalvarijų Kristaus kapo koplyčios, Čiulų dvaro sodybos, Smiltynės kurhauzo, Pastato Vilniaus g. 37, Vilniuje, interjero ir kitų privačių objektų restauravimo darbus. Taip pat už Judrėnų bažnyčios altorių tyrimus, Joniškio bažnyčios, Vaitkuškio dvaro sodybos oranžerijos, Viešpaties Jėzaus trinitorių bažnyčios tvarkybos darbų projektų parengimą, Pagryžuvio, Lipliūnų, Vilkėno, Žeminių dvarų tyrimus.

15. Nekilnojamojų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) programos įgyvendinimui buvo skirta 5883 tūkst. eurų. Užbaigti tvarkybos (restauravimo, konservavimo, remonto) darbai 26 objektuose (paminėtini: Dotnuvos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčios ir bernardinų vienuolyno ansamblis (bokštų tvarkyba), Kėdainių rajono sav.; Kretingos dvaro sodybos rūmai (centrinio žiemos sodo-oranžerijos tvarkybos (remonto) darbai), Kretingos rajono sav.; Čekiškės sinagogos pastatas (tvarkybos (remonto, restauravimo, konservavimo)

⁴⁰ Uždavinių tęstinės veiklos priemonių apimtyje įgyvendinti šie LRV PNIP veiksmai: 2.6.4., 2.6.8., 2.6.11.; vykdyti: 2.6.3., 2.6.5., 2.6.9., 2.6.10., 2.6.12.

darbai), Kauno r. sav.; Kauno tvirtovės vadavietės pastatų komplekso tvirtovės komendanto rūmai (dalies patalpų tvarkybos (konservavimo, restauravimo, remonto) darbai, Kauno miesto sav.; Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios statinių komplekso klebonija (tvarkybos (remonto, konservavimo, restauravimo) darbai), Trakų rajono sav.), baigti projektavimo ir tyrimų darbai 15 objektų.

16. ES lėšomis buvo įgyvendinami 25 kultūros paveldo aktualizavimo projektai, iš kurių 8 baigti: „Telšių ješiboto pastato išsaugojimas, pritaikant jį edukacinėms ir kitoms veikloms“, „Vilniaus universiteto observatorijos pastatų ansamblio astronomijos paviljono ir bokšto (M. K. Čiurlionio g. 29, Vilniaus m.) aktualizavimas“, „Kėdainių krašto muziejaus aktualizavimas, padidinant kultūros paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, Vilkiškių dvaro sodybos pritaikymas jaunimo reikmėms, II etapas“, „Pivašiūnų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios statinių komplekso atgaivinimas ir pritaikymas viešiesiems poreikiams“, „Abromiškių dvaro pastato tvarkomieji statybos darbai, „Šateikių dvaro sodybos ponų namo tvarkybos darbai (atnaujinimas ir aktualizavimas)“, „Kultūros paveldo objekto, esančio Mažeikiuose, Stoties g. 32, restauravimas“.

2023 m. buvo baigiami įgyvendinti Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejaus bei Šiuolaikinio meno centro aktualizavimo projektai ir 2024 m. pradžioje duris lankytojams atvėrė tokie svarbūs kultūros paveldo objektai, kaip Istorinis hebrajų gimnazijos Tarbut pastatas (Pylimo g. 4, Vilnius) ir Sapiegų rūmai.

17. Užbaigtos Kauno ir Klaipėdos centrinių paštų pastatų išpirkimo procedūros.

18. Baigta Kultūros paveldo centro reorganizacija.

Kultūros paveldo išsaugojimui, jo tvariam naudojimui prielaidas sudaro ne tik investicijos į objektų aktualizavimą, tačiau ir visuomenės nuostatų visuma. Svarbus įvairių visuomenės grupių įsitraukimas, tiek lankymasis objektuose, tiek dalyvavimas susijusiose veiklose nuo įsitraukimo į edukacines paslaugas iki jų teikimo bei savanorystės tvarkant ir prižiūrint kultūros paveldo objektus. Uždavinio priemonės, nukreiptos į aktualias istorinės atminties pristatymo ir pateikimo formas, geresnę komunikaciją, tiesiogiai prisideda prie didesnio visuomenės įtraukimo.

Pažangos uždavinio 08-001-04-07 „Didinti lietuvių kalbos aktualumą globalizacijos ir technologinių pokyčių kontekste“ įgyvendinimas

Uždaviniu siekiama skatinti lietuvių kalbos vartojimą, stiprinti jos statusą ir prestižą, vertės suvokimą, gimtosios kalbos, kaip dinamiškos ir šiandieninius poreikius atliepiančios raiškos priemonės, puoselėjimą.

Atsižvelgiant į technologinių pokyčių, globalizacijos iššūkius bei galimybes, itin svarbu išsaugoti lietuvių kalbos, kaip tautinio tapatumo ir vertybinio pagrindo, svarbą ir aktyvų vartojimą, kad ji būtų ir išliktų patogi ir patraukli bendrauti kasdieniniame, profesiniame, viešame ir privačiame gyvenime, o ypač neprarastų savo gyvybingumo naudojantis technologijomis.

Technologinių pokyčių kontekste Lietuva, atstovaujama Kultūros ministerijos įsitraukė į Europos skaitmeninės infrastruktūros konsorciumo statusą turinčio Kalbos technologijų aljanso įkūrimą. Šia bendradarbiavimo iniciatyva siekiama sukurti bendrą Europos kalbų technologijų infrastruktūrą. Taip bus sukurti Europos regioninių ir oficialiųjų kalbų „didieji kalbos modeliai“. Šių modelių tikslas – skatinti pažangių dirbtinio intelekto modelių, gebančių suprasti ir generuoti į žmogų panašią kalbą, kūrimą. Tai skatins skaitmeninį konkurencingumą, išsaugos kalbų įvairovę ir skatins kultūrinį turtingumą Europoje.

Svarbiausi veiklos rezultatai:

Tęstinė veikla:

1. Parengta ir įgyvendinta programa „Valstybinei lietuvių kalbai 35-eri“.
2. Parengta ir pristatyta visuomenei metodinė priemonė, skirta verslo konsultavimui ir švietimui, kurios tikslas atkreipti dėmesį į dažniausiai daromas klaidas ir padėti jų išvengti; suteikta

1096 konsultacijų ūkio subjektams, valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų kalbos tvarkytojams.

3. Siekiant įgyvendinti savivaldybėms perduotą valstybės funkciją – valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolę – skirtos dotacijos savivaldybių kalbos tvarkytojams. Iš viso atlikti 2070 įmonių ir įstaigų, interneto svetainių, spaudos leidinių ir reklamos objektų patikrinimai.

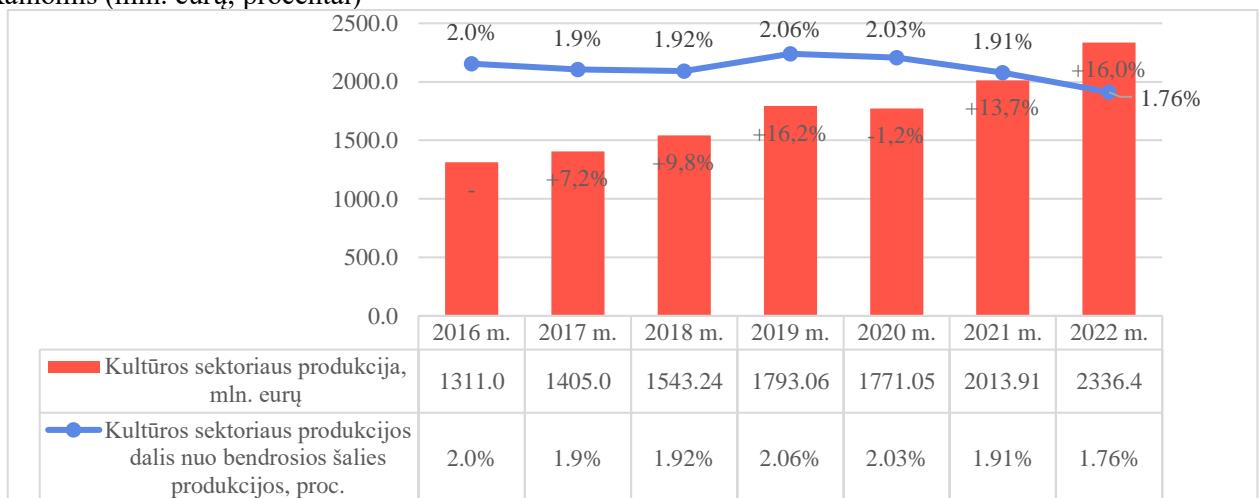
4. Siekiant spręsti lietuvių kalbos aktualumo, vartojimo, prestižo iššūkius ir kitus aktualius klausimus parengtas ir patvirtintas Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės „Sąlygų Lietuvių kalbos gyvybingumui ir prestižo skatinimui sukūrimas“ aprašas.

Lietuvių kalbos politikos tobulinimas, kalbinės informacijos sklaidos ir viešo prieinamumo didinimas prisideda prie valstybės ir šiuolaikinės visuomenės poreikius atitinkančios, dinamiškos ir visavertės lietuvių kalbos funkcionavimo sistemos atnaujinimo ir siekio, kad lietuvių kalba būtų suvokiama kaip gyvas, natūraliai kintantis ir šiandieninius komunikacijos poreikius atliepiantis reiškinys, o kartu – kaip tapatybės pagrindas ir nematerialus kultūros paveldas.

Pažangos uždavinio 08-001-01-09 „Didinti kultūros ir kūrybinių industrijų potencialą ir skatinti kūrybiniu turiniu grįstą naujų produktų ir paslaugų kūrimą“ įgyvendinimas

Uždaviniu siekiama skatinti kultūros ir kūrybines industrijas (KKI) ir stiprinti jų indėlį į aukštos pridėtinės vertės ekonomiką, formuoti kūrybingumą skatinančią aplinką, naudoti didžiuosiuose šalies miestuose sutelktą kūrybingumo potencialą jo plėtrai vietos ir tarptautiniu lygiu, stiprinti kūrybines kompetencijas ir gebėjimus efektyviai naudoti kūrybos potencialą kaip vieną didžiausių pridėtinių verčių generuojantį ekonominį išteklių naujiems produktams kurti, paslaugoms teikti, pridėtinei vertei didinti.

11 paveikslas. Kultūros sektoriaus produkcija ir jos dalis nuo bendrosios šalies produkcijos to meto kainomis (mln. eurų; procentai)

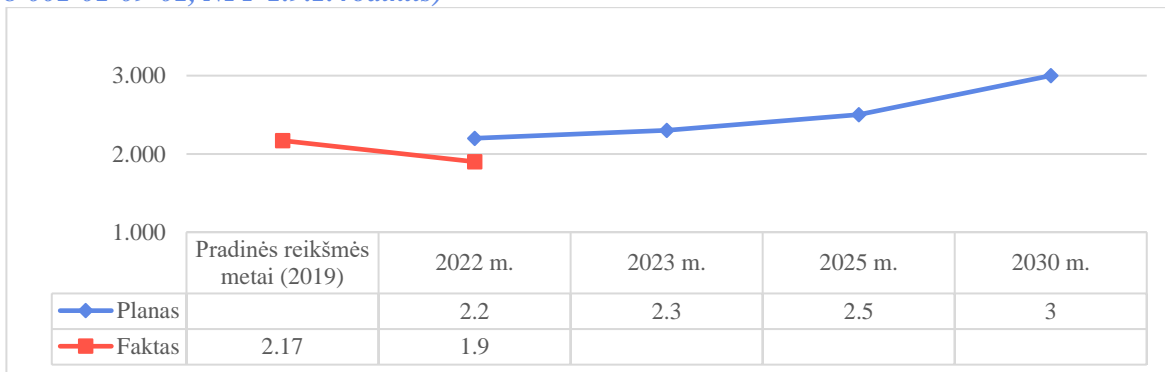
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros Statistinių rodiklių duomenų bazės [duomenys](#)⁴¹

Kultūros sektoriaus augimą 2020 m. neigiamai paveikė COVID-19 ligos pandemija ir su ja susiję ekonominės veiklos apribojimai. Traukėsi kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamybos, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikloje bei kūrybinėje, meninėje ir pramogų organizavimo veikloje sukurta produkcija. Tačiau sėkmingų valstybės pagalbos priemonių ir investicijų dėka, nuo 2021 m. matomas vėl išaugusios kultūros produkcijos apimtys (žr. 11 paveikslą). Visa kultūros sektoriaus produkcija 2021 m. sudarė 2 013,9 mln. eurų, o remiantis išankstiniais 2022 m. duomenimis – 2 336,4 mln. eurų to meto kainomis ir jau pasiekė 16 proc.

⁴¹ 2022 m. rodiklio duomenys nėra galutiniai. Nacionalinių sąskaitų duomenys nuolat tikslinami, VDA galutinius duomenis fiksuoja n-3 laikotarpiu. Rodiklio 2023 m. faktinių reikšmių pateikimo data: 2024 m. gruodžio mėn.

metinį augimą. Tačiau procentine išraiška bendrame šalies produkcijos ūkyje kultūros produkcijos dalis mažėja dėl sparčiau Lietuvoje augusios bendrosios produkcijos.

12 paveikslas. Kultūros sektoriaus sukuriama BVP dalis nuo visos šalies sukuriamo BVP (procentai) (*E-08-001-01-09-01, NPP 1.9.1. rodiklis*)

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys

2022 m. planuota BVP dalies reikšmė (2,2 proc.) faktiškai pasiekta tik 86 proc. Mažesnę rodiklio reikšmę lėmė su Covid-19 pandemijos valdymu susiję kultūros renginių ir paslaugų ribojimai, kurių neigiamos pasekmės kultūros sektoriaus ekonominiams rodikliams, lyginant su kitais ekonomikos sektoriais, buvo vienas didžiausių ir 2022 m. dar nespėjo pasivyti bendro Lietuvos ekonomikos augimo. Šio rodiklio duomenys atskleidžia, kad kultūros sektoriui reikalingos papildomos specifinės paskatos atsigausti po pandemijos sukeltų pasekmių bei pasiekti sektoriaus augimą, prilygstantį pažangiausių ekonomikos sektorių augimui bei indėliui į ekonomikos vystymąsi.

Svarbiausi veiklos rezultatai:

Tęstinė veikla⁴²:

1. Pagal 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos 13 prioriteto „Veiksmų, skirtų COVID-19 pandemijos sukeltai krizei įveikti, skatinimas ir pasirengimas aplinką tausojančiam, skaitmeniniam ir tvariam ekonomikos atgaivinimui“ priemone „Paskatos gerinti kultūros ir kūrybinių industrijų įmonių infrastruktūrą“ bei priemone „Paskatos kultūros ir kūrybinių industrijų sektoriui kurti konkurencingus kultūros produktus“ (finansuotos Europos regioninės plėtros fondo React-EU lėšomis) iš viso įgyvendintas 101 projektas, kurie skatina kultūros ir kūrybinių industrijų sektoriaus įmones kurti naujus konkurencingus kultūros produktus – dizaino, rinkodaros sprendimus, skaitmenines, elektronines platformas, audiovizualines, virtualios realybės produktus ir paslaugas, skatina labai mažas, mažas ir vidutines įmones (MVI), veikiančias KKI sektoriuje, kurti naujus skaitmeninius produktus bei žiedinės ekonomikos paslaugas ir produktus, investuojant į KKI produktų kūrimui būtina infrastruktūrą.

2. Baigtas įgyvendinti dvejus metus trukęs projektas „[Dizaino sparnai](#)“, jungiantis talentus, žinias ir patirtį kurti pasaulyje konkurencingus skaitmeniniais, inovacijų ir žiedinės ekonomikos principais grįstus ateities dizaino produktus ir paslaugas. Lietuvos kultūros tarybos įgyvendinto projekto veiklose dalyvavo labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės, pradedantieji dizaineriai ir mentoriai – patyrę dizaino profesionalai: 34 įmonės, 20 pradedančiųjų dizainerių ir 6 mentoriai. Visi projekto dalyviai dalyvavo įvairiuose mokymuose inovacijų, rinkodaros, tvarumo ir kt. temomis. Pradedantieji dizaineriai projekto metu buvo skatinti stipendijomis, taip pat įgijo realios profesinės patirties įmonėse. Kiekvienas kūrybinis etapas (jų buvo du) truko po penkis mėnesius, per kuriuos buvo sukurti 34 dizaino sprendimai, iš kurių po trečdalį sudarė produkto dizaino,

⁴² Uždavinio tęstinės veiklos priemonių apimtyje vykdomi šie LRV PNIP veiksmai: 2.2.7., 2.2.10.

virtuotojo patyrimo, virtutojo sąsajos dizaino ir grafinio dizaino sprendimai. Sukurti dizaino sprendimai pristatomi projekto svetainėje, taip pat socialiniuose tinkluose.

3. Parengtas ir patvirtintas Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės „KKI plėtra, skatinanti konkurencingumą ir pridėtinės vertės kūrimą“ aprašas. Šios priemonės veiklomis bus siekiama auginti ir sustiprinti KKI, padidinti jų sukuriamą bendrąją pridėtinę vertę ir jos dalį šalies bendrojoje pridėtinėje vertėje (BPV) bei bendrajame vidaus produkte (BVP) ir įgalinti KKI reikšmingai prisidėti prie socialinių iššūkių sprendimo.

Paskatos gerinti KKI įmonių infrastruktūrą bei kurti konkurencingus kultūros produktus tiesiogiai prisideda prie KKI sektoriaus stiprinimo ir jo potencialo auginimo. Tikimasi, kad šios investicijos padidins KKI sukuriamą bendrąją pridėtinę vertę šalies ekonomikoje, prisidės prie šalies inovacijų vystymo ir augimo.

Tęstinės veiklos uždavinio 08-001-11-01 „Užtikrinti nacionalinio profesionaliojo meno įvairovę ir sklaidą“ įgyvendinimas

Uždavinys skirtas nacionalinio profesionaliojo meno, kuris apima scenos menus, šiuolaikinį, kino, literatūros ir kitus menus įvairovės ir sklaidos, vykdomų veiklų tęstinumui užtikrinti.

Svarbiausi veiklos rezultatai:

1. 2023 m. metais įsigaliojo Profesionaliojo scenos meno įstatymo pakeitimai, kuriais siekiama aiškesnės profesionaliojo scenos meno finansavimo sistemos, atsisakoma besidubliuojančių biurokratinių procesų, sudaromos sąlygos skaidriau paskirstyti valstybės biudžeto asignavimus. Taip pat mažinamos administracinių procedūrų apimtys kūrybiniais darbuotojams, įstaigoms ir jų savininko teises bei pareigas įgyvendinančioms institucijoms.

2. Nuo 2023 m. taikoma Profesionaliojo scenos meno įstatyme įtvirtinta nuostata padidinti profesionaliojo scenos meno įstaigų (teatrų, koncertinių įstaigų ir cirko) kūrybiniais darbuotojams, kurie viešo spektaklio, koncerto ar kito renginio metu atliko profesionaliojo scenos meno kūrinius (dirigentai, orkestrų, instrumentinių ansamblių muzikantai, baletu artistai, dramos bei lėlių teatrų aktoriai) ir dėl profesijos specifikos negali dirbti pagal įgytą specialybę ir dėl to buvo nutraukta jų darbo sutartis, kompensacinių išmokų dydį nuo 10 bazinių socialinių išmokų (BSI) dydžio iki 13 BSI.

3. Keičiant profesionaliojo scenos meno įstaigų veiklos finansavimo mechanizmus, nacionalinių, valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų kultūrinės edukacijos projektų finansavimas iš Lietuvos kultūros tarybos buvo perkeltas į Kultūros ministeriją. Kitų profesionaliojo scenos meno įstaigų veiklos finansavimas ir kompensavimas už sales ar kitas erdves buvo koncentruotas Lietuvos kultūros taryboje sukuriant naują Profesionaliojo scenos meno sklaidos programą, skirtą skatinti profesionaliojo scenos meno įstaigų kuriamo turinio sklaidą ir pristatymą visuomenei.

4. Patvirtintas [Profesionaliojo scenos meno įstaigų veiklos skatinimo 2024–2028 metų veiksmų planas](#) bei jo įgyvendinimo tvarkos aprašas, kuris leis keturis metus sistemingai vystyti valstybės ir nacionalinių profesionaliojo scenos meno įstaigų veiklą vadovaujantis ekspertų (Profesionaliojo scenos meno įstaigų tarybos) rekomendacijomis. Šis planas pakeičia iki 2024 m. veikusią Profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinę programą.

5. Pagrindiniai Profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinės programos įgyvendinimo 2023 m. rezultatai: koncertinės įstaigos sukūrė 80 naujų koncertinių programų ir jas atliko 110-tyje koncertų, iš jų 28 užsienyje; sukurti 79 nauji spektakliai, jų eskizai, jie parodyti 167 kartus, iš jų 25 užsienyje; sukurta ir (ar) atlikta 88 nacionalinės muzikos, šokio ir dramaturgijos scenos meno kūriniai ar jų eskizai; įgyvendinta baletu kūrybinis impulsas, trys jaunųjų menininkų rezidencijos, dvi eksperimentinių idėjų platformos/ erdvės. Programai įgyvendinti 2023 m. buvo skirti 3 mln. eurų.

6. Lietuvos valstybiniuose ir nacionaliniuose teatruose ir koncertinėse įstaigose (iš viso 20 įstaigų) 2023 m. apsilankė per 1 mln. žiūrovų ir klausytojų (11 proc. daugiau nei 2022 m., tačiau vis dar 21 proc. mažiau nei ikipandeminiais 2019 m.), kuriems viešai atlikti 3904 pasirodymai

(spektakliai, koncertai) Lietuvoje ir užsienyje. Iš viso viešai atlikta 480 naujų kūrybinių ar koncertinių programų. 2023 m. valstybinės ir nacionalinės scenos meno įstaigos surengė 1318 edukacinių užsiėmimų, kuriuose dalyvavo apie 65 tūkst. žmonių (14 proc. daugiau nei 2022 m.).

7. Kaip ir kasmet, sėkmingai vystytos skaitymo skatinimo iniciatyvos: įvyko svarbiausias literatūros ir leidybos sektoriaus ir skaitytojų renginys – tarptautinė Vilniaus knygų mugė („700 eilučių laisvei“), kurioje ypač daug dėmesio skirta laisvės, demokratijos, pasipriešinimo temoms, suteikta erdvė ukrainiečių autoriams, Ukrainos stendui įrengti. Palaikant Ukrainą konkurso ekspoziciją išplėtė Ukrainos knygos meno konkurso knygos; toliau vystytas „Knygų starto“ projektas, tęsiamas bendradarbiavimas su Užsienio reikalų ministerija dėl knygų lauknešėlių dalijimo užsienio lietuvių bendruomenėms; įvyko akcija „Vasara su knyga“, skatinusi bendrystę ir šiemet skelbusi šūkį „Skaitymas tau tinka!“ (jos metu visose Lietuvos bibliotekose perskaityta beveik 150 tūkst. knygų, akcija įtraukė 31 tūkst. dalyvių).

8. Lietuvos kino centras taip pat nuosekliai 2023 m. investavo į filmų gamybos ir sklaidos projektus, vystė Nacionalinės filmotekos projektą – parengė regioninės filmotekos investicinį projektą Palangos Naglio kino teatrui. Šis projektas leis sukurti svarbią kino kultūros sklaidos erdvę pajūrio regione.

9. 2023 m. ženkliai augo kino gamybai skirtos įmonių investicijos bei lengvata pasinaudojusių kino projektų skaičius. Lietuvos kino centro duomenimis, filmų gamintojai, pasinaudoję lengvatos schema, iš Lietuvos įmonių gavo 21,08 mln. eurų neatlygintinių lėšų. Lyginant su sėkmingais 2022 m. rezultatais, ši suma išaugo 18 proc. – tiek pat, kaip ir metais prieš. O Lietuvoje užsienio filmų gamintojai išleido net 42,7 mln. eurų – 7 milijonais daugiau nei 2022 metais. Dėka sklandaus lengvatos veikimo, aukštos Lietuvoje teikiamų paslaugų kokybės ir patrauklių lokacijų, pernai mūsų šalyje buvo kuriama 14 užsienio projektų. 2023 m. pabaigoje Seimas pritarė siūlymui pelno mokesčio lengvatą pratęsti dar penkeriems metams iki 2028 m. gruodžio 31 dienos. Atnaujintos pelno mokesčio įstatymo kino lengvatos nuostatos įsigaliojo 2024 m. sausio 1 d. Jos bus taikomos apskaičiuojant ir deklaruojant 2024 metų bei vėlesnių mokesčių laikotarpių pelno mokesťį.

10. Vyriausybė pritarė Nacionalinio architektūros instituto steigimui, kuris įgyvendins valstybės politiką kultūros ir kūrybinių industrijų srityje, skatins Lietuvos architektūros meno raidą, pristatys Lietuvos architektūros meną Lietuvoje ir užsienyje, taip pat užsienio architektūros meno raidos tendencijas Lietuvoje, kaups, saugos ir tyrinės Lietuvos architektūros meno bei architektūros paveldo muziejines vertybes, ypatingą dėmesį skirdamas Kauno tarpukario modernizmui, skatins visuomenės įtraukimą į viešųjų erdvių planavimo procesus.

Užtikrintas tęstinių veiklų profesionaliojo meno srityse finansavimas ir atlikti darbai prisideda prie pažangos uždavinių siekių įgyvendinimo: sudaro sąlygas kultūros sektoriaus augimui, Lietuvos kultūros ir meno žinomumui pasaulyje, kokybiškų kultūros paslaugų atsiradimui.

Tęstinės veiklos uždavinio 08-001-11-02 „Užtikrinti kultūros infrastruktūros modernizavimą“ įgyvendinimas

Uždavinys skirtas vykdomų valstybės ir savivaldybių kultūros infrastruktūros modernizavimo projektų tęstinumui užtikrinti.

Svarbiausi veiklos rezultatai⁴³:

1. 2023 m. ES lėšomis užbaigti 3 viešosios ir privačios kultūros infrastruktūros modernizavimo projektai (iš viso nuo priemonės įgyvendinimo pradžios kartu su valstybės infrastruktūros modernizavimo projektais – 18), dar 18 projektų įgyvendinimas tęsiamas. Baigti projektai: „Liubavo dvaro sodybos paviljono restauravimas ir pritaikymas kultūros ir viešosioms

⁴³ Uždavinio priemonių apimtyje vykdytas šis LRV PNĮP veiksmas: 2.2.9.

reikmėms“, „Kėdainių krašto muziejaus Daugiakultūrio centro modernizavimas“ ir „Šiaulių miesto centrinio parko estrados modernizavimas ir pritaikymas visuomenės poreikiams“.

2023 m. buvo baigiami įgyvendinti Kauno apskrities viešosios bibliotekos, Šiuolaikinio meno centro ir Vilniaus kongresų rūmų modernizavimo projektai. 2024 m. sausio mėn. lankytojams duris jau atvėrė modernizuota Kauno apskrities viešoji biblioteka, Vilniaus kongresų rūmuose atidarymo koncertas planuojamas 2024 m. kovo mėnesį, o rekonstruotas Šiuolaikinio meno centras lankytojus pasitiks 2024 m. vasarą.

Taip pat 2023 metais ES lėšomis užbaigti 3 savivaldybių kultūros infrastruktūros modernizavimo projektai (iš viso nuo priemonės įgyvendinimo pradžios – 32), dar 6 projektų įgyvendinimas tęsiamas. Baigti projektai: „Kultūrų diasporos centro infrastruktūros kompleksinė plėtra (socialinio kultūrinio klasterio „Vilties miestas“ infrastruktūros kompleksinė plėtra)“, „Šilutės kultūros ir pramogų centro modernizavimas, siekiant didinti kultūrinių paslaugų prieinamumą“ ir „Renginių infrastruktūros atnaujinimas Zarasų miesto Didžiojoje saloje“.

2. 2023 m. Valstybės investicijų programos lėšomis užbaigti finansuoti:

- 3 savivaldybių kultūros infrastruktūros modernizavimo projektai: Joniškio rajono savivaldybės Saulės mūšio pergalės įamžinimas memorialiniu kompleksu, Kėdainių rajono savivaldybės kultūros centro pastato Kėdainiuose, J. Basanavičiaus g. 24, rekonstravimas ir Stasio Eidrigėvičiaus menų centro Panevėžyje įkūrimas modernizuojant viešąją kultūros infrastruktūrą (I etapas), kuris finansuotas ES ir Valstybės investicijų programos valstybės biudžeto lėšomis.

- 2 valstybės kultūros įstaigų infrastruktūros modernizavimo (atnaujinimo) projektai: Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro pastato Klaipėdoje, Danės g. 19, rekonstravimas ir plėtra (dalis šio projekto finansuota ES lėšomis) ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos „Archyvų komplekso pastato Vilniuje, O. Milašiaus g. 23, statyba“ (pastatas jau eksploatuojamas).

3. Valstybės biudžeto lėšomis taip pat užbaigti finansuoti dar 3 savivaldybių kultūros paveldo ir (ar) kultūros infrastruktūros objektai: Vilniaus rajono savivaldybės Mozūriškių dvaro atnaujinimas pritaikant kultūros paslaugų teikimui, Viešosios bibliotekos pastato, Sodų g. 1, Vilkaviškyje, renovavimas ir Marijampolės kultūros centro paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas, modernizuojant infrastruktūrą, dar 8 savivaldybių projektų įgyvendinimas tęsiamas.

4. Vilniaus miesto savivaldybė užbaigė Nacionalinės koncertų salės techninio projekto parengimą ir gavo statybą leidžiantį dokumentą, kuris finansuotas Valstybės investicijų programos valstybės biudžeto lėšomis. Šiuo metu paskelbtas Nacionalinės koncertų salės darbo projekto dalies rengimo ir statybos rangos darbų viešasis pirkimas, vyksta pirkimo procedūros, parengti ir derinami VŠĮ Nacionalinės koncertų salės steigimo dokumentai.

Moderni ir šiuolaikinės visuomenės poreikius atitinkanti kultūros infrastruktūra (muziejai, bibliotekos, kultūros centrai, koncertinės įstaigos, teatrai) yra būtina sąlyga siekiant aukštesnės kultūros paslaugų kokybės, prieinamumo ir interaktyvumo, didesnės jų pridėtinės vertės ir paklausos kūrimo, skatinant papildomus lankytojų srautus, formuojant paklausą vietos verslams, didinant patrauklumą investicijoms, verslo plėtrai, naujų darbo vietų kūrimui tikslinėse teritorijose.

Programos 08-002 „Lietuvos kultūros taryba“ įgyvendinimas

Programos uždaviniai skirti užtikrinti meno sričių raidos ir sklaidos bei kultūros programų finansavimo tęstinumą, taip pat užtikrinti Lietuvos kultūros tarybos, kaip kultūros ir meno sričių bei programų projektų administravimo institucijos, efektyvų funkcionavimą.

Tęstinės veiklos uždavinio 08-002-11-03 „Skatinti kultūros ir meno sričių raidą ir sklaidą“ įgyvendinimas

Svarbiausi veiklos rezultatai⁴⁴:

Lietuvos kultūros taryba iš viso paskelbė 92 konkursus teikti paraiškas, į kuriuos sulaukta 5 334 paraiškų. Finansavimas skirtas 2 037 organizacijų projektams ar veiklos programų ir kūrėjų stipendijoms, iš viso paskirstant beveik 21,7 mln. eurų, iš jų:

- Kultūros organizacijos pateikė 3 877 paraiškas, finansuoti 688 unikalių organizacijų 1 447 projektai, joms paskirstant beveik 19,8 mln. eurų;
- Kultūros ir meno kūrėjai pateikė 1457 paraiškas, iš viso skirta 590 stipendijų, joms paskirstant daugiau kaip 1,9 mln. eurų.

Uždavinio įgyvendinimui 2023 m. buvo skirti 21,7 mln. eurų, tačiau kultūros organizacijų projektų ir kultūros ir meno kūrėjų stipendijų paraiškų, kurios ekspertinio vertinimo metu peržengė pereinamojo balo ribą, surinkdamos 60 ir daugiau balų, finansavimo poreikis sudarė iš viso 34 mln. eurų. Minėtoms paraiškoms, kurios ekspertinio vertinimo metu surinko 70 ir daugiau balų, ekspertų darbo grupės siūlė skirti iš viso 25,1 mln. eurų, tačiau net ir šio poreikio nebuvo galimybių tenkinti.

Lietuvos kultūros taryba yra pagrindinis nevyriausybinis ir privačių Lietuvos kultūros organizacijų finansavimo šaltinis (išskyrus kino projektus). Taip pat tai labai svarbus finansavimo šaltinis regionų kultūros organizacijoms.

Lietuvos kultūros bendruomenei keliant didelius lūkesčius Lietuvos kultūros tarybai, pastaroji susiduria su iššūkiais atliepiant sektoriaus poreikius bei randant sutarimą dėl finansavimo prioritetų.

Tęstinės veiklos uždavinio 08-002-11-04 „Užtikrinti kokybišką ekspertinį projektų vertinimą, kultūros tyrimų vykdymą ir Lietuvos kultūros tarybos veiklą“ įgyvendinimas

Svarbiausi veiklos rezultatai⁴⁵:

Atlikti ir pristatyti 4 tyrimai ir 2 analizės. Paminėtini svarbiausi: „Covid-19 pandemijos ir kitų 2020–2022 metų krizių įtaka kultūros sričiai“, „Savivaldybių kultūros indeksas 2021“, „Savivaldybių kultūros indeksas 2022“. Visi Lietuvos kultūros tarybos įgyvendinti tyrimai skelbiami: kulturostyrimai.lt.

Svarbiausias šios programos uždavinių rezultatas – užtikrintas skaidrus kultūros ir meno projektų konkursinis finansavimas – sudarė sąlygas įvairiapusei kultūros ir meno plėtrai, įvairovei, edukacijai ir prieinamumui užtikrinti. Šios programos uždaviniai taip pat prisideda prie pažangos uždavinių siekių įgyvendinimo: sudaro sąlygas kultūros sektoriaus augimui, Lietuvos kultūros ir meno žinomumui pasaulyje, kokybiško kultūros paslaugų turinio atsiradimui.

⁴⁴ Uždavinio priemonių apimtyje įgyvendinta šis LRV PNĮP veiksmas: 2.4.4.

⁴⁵ Uždavinio priemonių apimtyje įgyvendintas LRV PNĮP veiksmas 2.4.4; vykdytas veiksmas: 2.2.6.

Programos 08-003 „Kultūros ministerijos valdymo programa“ įgyvendinimas

Tęstinės veiklos uždavinio 08-003-12-01 „Užtikrinti kultūros politikos formavimo efektyvumą“ įgyvendinimas

Programa ir joje suformuotas uždavinys skirtas užtikrinti Kultūros ministerijos, kaip politikos formavimo institucijos, efektyvų funkcionavimą.

Svarbiausi veiklos rezultatai⁴⁶:

1. Parengtas Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektas. Įstatymu siekiama apibrėžti kultūros politikos tikslą ir uždavinius, kultūros politikos principus, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vaidmenį formuojant ir įgyvendinant kultūros politiką, savivaldybių kultūros politikos santykį su valstybės kultūros politika, kultūros dalyvių sistemą, jų tarpusavio ryšius ir vaidmenį, kultūros dalyvių kompetencijų tobulinimą. 2023 m. vyko diskusijos (viešosios konsultacijos) su tikslinių grupių atstovais bei skirtingų sričių specialistais. Atsižvelgiant į jų rezultatus, atliktas didesnio poveikio teisės akto vertinimas, kuris suderintas su STRATA. 2024 m. vasario mėn. įvyko viešas Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto ir jo poveikio vertinimo pristatymas. 2024 m. II ketv. numatomas įstatymo projekto pateikimas Vyriausybei.

2. Pradėtas įgyvendinti sisteminis kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo modelis, pagal kurį bendrosiomis kompetencijomis rūpinasi vienas kvalifikacijos tobulinimo koordinatorius – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, atsakinga už kultūros sektoriaus darbuotojų bendrųjų ir vadybinių kompetencijų ugdymą, taip pat bibliotekų darbuotojų profesinių kompetencijų tobulinimą. Pagal įgyvendinamą modelį profesinėmis kitų kultūros sričių kompetencijomis rūpintis numatytos atskiros įstaigos pagal sektorius: muziejų – Lietuvos nacionalinis muziejus, kultūros centrų – Lietuvos nacionalinis kultūros centras, valstybės archyvų – Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba. Scenos meno įstaigų darbuotojų profesinių kompetencijų tobulinimui paskelbtas konkursas.

3. Siekiant tobulinti kultūros procesų stebėseną, parengtas Vyriausybės nutarimo projektas, kuriuo nustatoma Valstybės duomenų agentūros užduočių, rengiant kultūros statistikos programą, apimtis. Su Valstybės duomenų agentūra aptartos kultūros palydovinės sąskaitos duomenų rengimo tobulinimo galimybės: numatyta papildyti ekonominių veiklos rūšių klasifikatoriaus (EVRK) kodų sąrašą kultūros ir kūrybinių industrijų (KKI) dalimi (KKI priskirtiniais daliniais EVRK), rengti statistikos duomenis apie KKI tiesioginį ir netiesioginį poveikį ekonomikai. KKI statistikos tikslinimo ir papildymo klausimai inicijuojami Eurostato kultūros statistikos darbo grupėje, kurioje Lietuvos atstovai (Valstybės duomenų agentūros ir Kultūros ministerijos darbuotoja) dalyvauja naujai įsteigto ekspertinio darbo pogrupio veikloje ir pristato Lietuvos gerąją praktiką ir artimiausius planus rengiant rekomendacijas ES valstybėms narėms dėl KKI statistikos tobulinimo.

4. 2023 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“⁴⁷, kuris yra vienintelis išsamus kultūros paslaugų vertinimo Lietuvoje tyrimas, nuo 2014 m. atliekamas kas trejus metus. Naujausiame tyrime ypač detaliai analizuojama 10 Lietuvos apskričių ir 6 didžiųjų miestų kultūros vertinimo situacija. Išvadose pastebima, kad pamažu didėja bendri daugumos įsitraukimo į kultūrą formų rodikliai, 7 iš 10 gyventojų yra patenkinti kultūros paslaugų prieinamumu ir kokybe, o pagrindinėmis kliūtimis, trukdančiomis įsilieti į kultūrinį gyvenimą, įvardijama laiko ir intereso stoka bei kultūros paslaugų ar produktų kaina. Tyrėjai daro išvadą, kad dėl COVID-19 paskelbtas karantinas ilgalaikio neigiamo poveikio Lietuvos gyventojų kultūriniam dalyvavimui neturėjo ar jį net paskatino.

⁴⁶ Uždavinio priemonių apimtyje įgyvendinti šie LRV PNIP veiksmai: 2.2.3.; vykdomi: 2.1.4., 2.2.6.

⁴⁷ Su 2023 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ ataskaita, jos pristatymu ir kita susijusia informacija galite susipažinti čia: [Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis 2023 - Kultūros tyrimai \(kulturostyrimai.lt\)](https://www.kulturostyrimai.lt/).

5. Įgyvendintos 4 didelės apimties ir plačios gyventojų įtraukties tiek gyvai tiek įvairiose medijose sulaukusios komunikacijos kampanijos:

- Komunikacijos kampanija „*Gyvenimas yra gražus 1*“ siekta informuoti visuomenę apie Kultūros vertybių registre esančių nekilnojamojo turto objektų išsaugojimo svarbą ir pridėtinę vertę kultūrinio gyvenimo kokybės gerinimui bendruomenėse, skatinti visuomenę tapti aktyvesne neprofesionaliosios kultūros produktų kūrėja, įsitraukti į atnaujintuose kultūros objektuose vykdomas kultūrinės, meninės veiklas, lemiančias regionų kultūros įvaizdžio augimą ir pripažinimą.

- Komunikacijos kampanija „*Gyvenimas yra gražus 2*“ siekta skatinti savanorystę kultūros srityje, paskatinti įvairaus amžiaus visuomenės narius savanoriauti kultūros įstaigose.

- Komunikacijos kampanija „*Naudok legaliai*“ siekta keisti nuostatas į legalaus turinio vartojimą ir skatinti suvokimą, kad Lietuvoje yra sukurtos teisinės, ekonominės sąlygos kūrėjams kurti, jų kuriamas intelektualinis turinys yra saugomas.

- Komunikacijos kampanijai „*Menas moka!*“ pasirinktas šūkis „Atskleisk kūrybinę galią“, kampanijos tikslas – kūrybiškumą atskleisti kaip gebėjimą, prisidedantį prie sėkmingo asmenybės skleidimosi tiek karjere, tiek asmeniniame gyvenime.

6. Atlikti 2 ES fondų investicijų vertinimai: „ES fondų ir kitų investicijų į dalyvavimo kultūrinėje veikloje skatinimo projektus poveikio visuomenei vertinimas“ ir „2021–2027 m. ES fondų investicijų laikotarpio kultūros skaitmeninimo srities prioritetų strateginis vertinimas“⁴⁸. Vertinimai buvo skirti pagerinti veiksmų programos kokybę ir įgyvendinimą, taip pat nustatyti ES struktūrinių fondų investicijų panaudojimo efektyvumą, rezultatyvumą ir poveikį.

Įgyvendinant Kultūros ministerijos valdymo programą pasiekti rezultatai ir atlikti darbai prisideda ne tik prie kultūros politikos formavimo efektyvumo, visų ministerijos funkcijų vykdymo tęstinumo užtikrinimo, bet ir sudaro sąlygas ir būtinas prielaidas visų strateginių ir veiklos tikslų pasiekimui, kultūros sektoriaus gyvybingumui ir augimui.

⁴⁸ Su atliktais vertinimais galima susipažinti čia: <https://lrkm.lrv.lt/lt/finansiniai-mechanizmai/europos-sajungos-strukturine-parama/es-technines-paramos-lesomis-finansuojami-projektai/>

III SKYRIUS

VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ IR VALSTYBĖS KONTROLIUOJAMŲ VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ VEIKLOS REZULTATAI

Valstybės valdomos įmonės

Nuo 2023 m. sausio mėn. vyksta UAB „Lietuvos kinas“ (vienintelė kultūros ministro valdymo srityje esanti valstybės valdoma įmonė) likvidavimo procedūra, ją numatoma užbaigti 2024 m. I pusmetį. UAB „Lietuvos kinas“ turtas taps pagrindu Lietuvos kino centrui prie Kultūros ministerijos (Kino centras) vystyti Nacionalinės filmotekos projektą, jį pradėdant nuo regioninės filmotekos kino teatro „Naglis“ projekto įgyvendinimo.

2023 m. balandžio 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 310 buvo priimtas sprendimas Kino centrui perduoti kino teatro „Naglis“ pastatą, esantį Vytauto g. 82, Palangoje, taip pat objektus, esančius Ozo g., Vilniuje, su visais priklausiniais ir rekonstrukcijai reikalinga parengta dokumentacija. Kino centras, remdamasis UAB „Lietuvos kinas“ atliktu įdirbiu ir perimta dokumentacija, pateikė reikiamus dokumentus dėl ES finansavimo skyrimo kino teatro „Naglis“ rekonstrukcijos investicijų projektui įgyvendinti. Taip pat buvo parengti kino teatro „Naglis“ rekonstrukcijos rangos darbų pirkimo dokumentai. 2023 m. gruodžio mėn. buvo priimti sprendimai skirti reikiamas lėšas šio investicijų projekto įgyvendinimui.

Viešosios įstaigos

Kultūros ministerija taip pat įgyvendina valstybės, kaip viešųjų įstaigų dalininkės teises ir pareigas šiose viešosiose įstaigose: VšĮ „Baltijos cirkas“, VšĮ „Vilniaus keistuolių teatras“, VšĮ „Kultūros vertybių globos tarnyba“, VšĮ „Pranciškonų namai“, VšĮ Medijų rėmimo fondas ir VšĮ „Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas“ (numatoma, kad Kultūros ministerija 2024 m. kovo mėn. pasitrauks iš šios viešosios įstaigos dalininkių).

Iš nurodytų viešųjų įstaigų tik dviejų visuotiniuose dalininkų susirinkimuose Kultūros ministerija turi 50 proc. balsų: VšĮ „Baltijos cirkas“ ir VšĮ „Kultūros vertybių globos tarnyba“. VšĮ „Baltijos cirkas“ veikloje Kultūros ministerija dalyvauja pagal panaudos sutartį perduodama patalpa, o VšĮ „Kultūros vertybių globos tarnyba“ buveinė registruota Kultūros ministerijos adresu.

2023 m. rugpjūčio 25 d. buvo įsteigtas VšĮ Medijų rėmimo fondas. Fondas yra savarankiškas valstybės biudžeto asignavimų valdytojas, turintis viešojo administravimo įgaliojimus, kuriam valstybės skiriamas finansavimas numatomas atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme. Visoms kitoms aukščiau įvardintoms viešosioms įstaigoms nėra pavesta atlikti viešojo administravimo funkcijų, joms taip pat nėra skiriamas tikslinis finansavimas.

Paminėtina ir tai, kad 2023 m. buvo užbaigtos VšĮ „Teatras Meno fortas“ likvidavimo procedūros. Eimunto Nekrošiaus archyvą ir teatro veiklai pritaikytas patalpas perėmė Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus, kuris toliau sistemingai vykdys Eimunto Nekrošiaus kūrybos tyrimus ir sklaidą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, šiame skyriuje nėra pateikiama informacija apie valstybės valdomų įmonių kultūros ministro valdymo srityje ir viešųjų įstaigų, kurių dalininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, veiklos rodiklius. Pažymėtina, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2242 nuostatomis, nuo 2024 m. gegužės 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka ir kriterijais, bus vertinamas Kultūros ministerijos dalyvavimo viešosiose įstaigose dalininko teisėmis tikslingumas, inicijuojama viešųjų įstaigų steigimo dokumentų peržiūra ir atnaujinimas.

Kultūros ministras

Simonas Kairys

Strateginio ir finansų valdymo skyriaus vedėja

Ieva Macijauskytė